

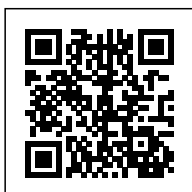

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

VII. volební období

588/0

Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů

Zástupce předkladatele: ministr spravedlnosti
Doručeno poslancům: 3. září 2015 v 9:43

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne ... 2015,

kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna trestního zákoníku

Čl. I

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 360/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 494/2012 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 259/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 86/2015 Sb., zákona č. 165/2015 Sb. a zákona č. .../2015 Sb., se mění takto:

1. V § 56 odstavce 1 a 2 znějí:

„(1) Nepodmíněný trest odnětí svobody se vykonává diferencovaně ve věznici

a) s ostrahou, nebo

b) se zvýšenou ostrahou.

(2) Soud zpravidla zařadí do věznice

a) s ostrahou pachatele, u kterého nejsou splněny podmínky pro zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou,

b) se zvýšenou ostrahou pachatele, kterému byl uložen výjimečný trest (§ 54), kterému byl uložen trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 108), kterému byl za zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3) uložen trest odnětí svobody ve výměře nejméně osm let, nebo který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl nebo se pokusil uprchnout z vazby, z výkonu trestu nebo z výkonu zabezpečovací detence.“.

2. V § 57 odst. 1 se slova „, který se od věznice, v níž dosud odsouzený trest vykonává, může lišit o jeden stupeň“ zrušují.

3. V § 57 odst. 2 se slova „mírnějším režimem“ nahrazují slovem „ostrahou“.
4. V § 57 odst. 3 se slova „s přísnějším režimem“ nahrazují slovy „se zvýšenou ostrahou“.
5. V § 57 se odstavec 5 zrušuje.
Dosavadní odstavce 6 a 7 se označují jako odstavce 5 a 6.
6. V § 57 odstavec 5 zní:
„(5) Na návrh odsouzeného, který ve věznici se zvýšenou ostrahou vykonal nepřetržitě alespoň jednu čtvrtinu uloženého trestu, nejméně však šest měsíců, může soud rozhodnout o jeho přearazení do věznice s ostrahou. Odsouzený, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí, může podat návrh na přearazení do věznice s ostrahou nejdříve po výkonu deseti let tohoto trestu.“.
7. V § 57 odst. 6 se číslo „6“ nahrazuje číslem „5“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Zařazení odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dohledem a do věznice s dozorem se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona mění na zařazení do věznice s ostrahou.
2. Při rozhodování o způsobu výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody uloženého za trestný čin spáchaný přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona použije § 56 trestního zákoníku, ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
3. K návrhu na přearazení do jiného základního typu věznice, o kterém nebylo pravomocně rozhodnuto přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se nepřihlíží, nejde-li o návrh na přearazení z věznice se zvýšenou ostrahou do věznice s ostrahou nebo o návrh na přearazení z věznice s ostrahou do věznice se zvýšenou ostrahou.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o výkonu trestu odnětí svobody

Čl. III

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 359/1999 Sb., zákona č. 3/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 52/2004 Sb., zákona č. 539/2004 Sb., zákona č. 109/2006 Sb., zákona č. 267/2006 Sb., zákona č. 346/2007 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 341/2010 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona

č. 375/2011 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 276/2013 Sb. a zákona č. .../2015 Sb., se mění takto:

1. § 4 včetně nadpisu zní:

„§ 4

Poradní komise

(1) K uplatňování poznatků, forem a metod zacházení s odsouzenými, které napomáhají k dosažení účelu výkonu trestu a k ochraně práv odsouzených, zřídí ředitel věznice poradní komisi (dále jen „komise“) z odborníků, kteří nejsou zaměstnáni ve věznici.

(2) Členy komise jmenuje s jejich souhlasem ministr spravedlnosti (dále jen „ministr“) na návrh ředitele věznice na dobu čtyř let, a to i opakovaně. Ředitel věznice ministrovi podává návrhy na jmenování členů komise prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby. Komise se skládá minimálně z pěti členů.

(3) Ministr odvolá člena komise, jestliže poruší závažným způsobem nebo opakovaně povinnosti vyplývající z členství v komisi, a to na návrh ředitele věznice nebo předsedy komise. Ředitel věznice ministrovi podává návrh na odvolání člena komise prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby.

(4) Činnost člena komise je jiným úkonem v obecném zájmu. Vězeňská služba poskytne členovi komise při cestách v souvislosti s výkonem činnosti cestovní náhrady ve stejném rozsahu, výši a za podmínek stanovených zákoníkem práce pro zaměstnance v pracovním poměru; za pravidelné pracoviště člena komise se pro účely cestovních náhrad považuje místo jeho bydliště.

(5) Člen komise má povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozví v souvislosti s výkonem své funkce. Zprostit této povinnosti může člena komise ministr. Člen komise je povinen účastnit se jednání komise a podílet se řádně na její činnosti.

(6) Předseda komise každoročně do 31. března podává generálnímu ředitelství Vězeňské služby souhrnnou písemnou zprávu o činnosti komise za uplynulý rok. Ke zprávě o činnosti komise připojí své stanovisko ředitel věznice. Generální ředitelství Vězeňské služby vypracuje na základě zpráv komisí jednotlivých věznic celkovou komplexní zprávu o jejich činnosti a předloží ji ministrovi nejpozději do 30. května.

(7) Způsob jednání a vnitřní organizaci komise stanoví statut a jednací řád komise, který vydá generální ředitel Vězeňské služby.“.

Poznámka pod čarou č. 2 se zrušuje.

2. V § 5 odst. 1 se slova „spravedlnosti (dále jen „ministr“)“ zrušují.

3. V § 8 odstavec 1 zní:

„(1) Věznice se člení podle způsobu vnějšího střežení, zajištění bezpečnosti a režimu výkonu trestu do dvou typů, a to na věznici

a) s ostrahou a

b) se zvýšenou ostrahou.“.

4. Za § 12 se vkládá nový § 12a, který včetně nadpisu zní:

„§ 12a

Vnitřní členění věznice s ostrahou

(1) Věznice s ostrahou se podle stupně zabezpečení člení na oddělení

- a) s nízkým stupněm zabezpečení,
- b) se středním stupněm zabezpečení, a
- c) s vysokým stupněm zabezpečení.

(2) Do oddělení podle odstavce 1 jsou odsouzení umisťováni podle míry vnějšího a vnitřního rizika.

(3) Vnější riziko vyjadřuje míru nebezpečnosti odsouzeného pro společnost, zejména s ohledem na trestnou činnost, za kterou mu byl uložen trest, délku trestu a druh zavinění a s přihlédnutím k tomu, zda již byl ve výkonu trestu. Vnitřní riziko vyjadřuje míru rizika ohrožení bezpečnosti během výkonu trestu s ohledem na individuální charakteristiku odsouzeného, v níž se zohledňují zejména povaha jeho trestné činnosti, nevykonaná ochranná opatření, průběh předchozích výkonů trestu a hrozba útěku.

(4) O umístění do některého z oddělení věznice s ostrahou rozhoduje ředitel věznice. Proti tomuto rozhodnutí může odsouzený podat do 3 dnů ode dne oznámení rozhodnutí stížnost, o které rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. Ke stížnosti se vždy vyjádří poradní komise. Ředitel věznice může sám stížnosti po souhlasném vyjádření poradní komise vyhovět.“

5. V § 16 odst. 2 se slovo „oddělení“ nahrazuje slovem „oddílech“.

6. V § 41 odst. 4, § 46 odst. 3 písm. f) a g), § 49 odst. 1 až 3, § 49 odst. 4 větách první a druhé, § 64 odst. 1 písm. e) a f), § 72a odst. 2 větách první a druhé, § 72a odst. 3 větách první až třetí a § 72a odst. 4 větách první až třetí a v § 74 odst. 2 se slovo „oddělení“ nahrazuje slovem „oddílu“.

7. V nadpisu § 49 se slovo „**oddělení**“ nahrazuje slovem „**oddílu**“.

8. V § 58 odst. 3 se slova „specializovaná oddělení“ nahrazují slovy „specializované oddíly“.

9. V § 59 odst. 2 se věta poslední zrušuje.

10. V § 59 odst. 6 se za slovo „odsouzeného,“ vkládají slova „kterému byl uložen výkon trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou nebo“.

11. V § 71 se odstavec 3 zrušuje.

12. V § 72a odst. 5 se slova „do oddělení“ nahrazují slovy „do oddílu“ a slova „tohoto oddělení“ se nahrazují slovy „tohoto oddílu“.

13. V části první hlavě IV se za díl 9 vkládá nový díl 10, který včetně nadpisu zní:

„Díl 10

Výkon trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou

§ 72b

Při výkonu trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou se nepoužijí ustanovení § 19 odst. 8, § 45 odst. 2 písm. g) a h), § 56 odst. 1 a 2 a § 68.“.

14. V nadpisu § 74 se slovo „oddělení“ nahrazuje slovem „oddíl“.

15. V § 74 odst. 1 se slovo „oddělení“ nahrazuje slovem „oddíl“.

Čl. IV

Přechodné ustanovení

Odsouzení zařazení k výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dohledem za nedbalostní trestné činy se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona považují za umístěné do oddělení s nízkým stupněm zabezpečení, odsouzení zařazení k výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dohledem za jiné než nedbalostní trestné činy za umístěné do oddělení se středním stupněm zabezpečení a odsouzení zařazení k výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dozorem a do věznice s ostrahou za umístěné do oddělení s vysokým stupněm zabezpečení, nestanoví-li Vězeňská služba jinak.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o výkonu vazby

Čl. V

Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění zákona č. 208/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 3/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 52/2004 Sb., zákona č. 539/2004 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 276/2013 Sb. a zákona č. .../2015 Sb., se mění takto:

1. Za § 3 se vkládá nový § 3a, který včetně nadpisu zní:

„§ 3a

Poradní komise

(1) K zajištění podmínek výkonu vazby a k ochraně práv obviněných zřídí ředitel věznice poradní komisi (dále jen „komise“) z odborníků, kteří nejsou zaměstnání ve věznici.

(2) Členy komise jmenuje s jejich souhlasem ministr spravedlnosti (dále jen „ministr“)

na návrh ředitele věznice na dobu čtyř let, a to i opakovaně. Ředitel věznice ministrovi podává návrhy na jmenování členů komise prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby. Komise se skládá minimálně z pěti členů.

(3) Ministr odvolá člena komise, jestliže poruší závažným způsobem nebo opakovaně povinnosti vyplývající z členství v komisi, a to na návrh ředitele věznice nebo předsedy komise. Ředitel věznice ministrovi podává návrh na odvolání člena komise prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby.

(4) Činnost člena komise je jiným úkonem v obecném zájmu. Vězeňská služba poskytne členovi komise při cestách v souvislosti s výkonem činnosti cestovní náhrady ve stejném rozsahu, výši a za podmínek stanovených zákoníkem práce pro zaměstnance v pracovním poměru; za pravidelné pracoviště člena komise se pro účely cestovních náhrad považuje místo jeho bydliště.

(5) Člen komise má povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozví v souvislosti s výkonem své funkce. Zprostit této povinnosti může člena komise ministr. Člen komise je povinen účastnit se jednání komise a podílet se řádně na její činnosti.

(6) Předseda komise každoročně do 31. března podává generálnímu ředitelství Vězeňské služby souhrnnou písemnou zprávu o činnosti komise za uplynulý rok. Ke zprávě o činnosti komise připojí své stanovisko ředitel věznice. Generální ředitelství Vězeňské služby vypracuje na základě zpráv komisí jednotlivých věznic celkovou komplexní zprávu o jejich činnosti a předloží ji ministrovi nejpozději do 30. května.

(7) Způsob jednání a vnitřní organizaci komise stanoví statut a jednací řád komise, který vydává generální ředitel Vězeňské služby.“

2. V § 4 a v § 10 písm. d) se slovo „spravedlnosti“ zrušuje.

3. V § 10 se na konci písmene d) čárka nahrazuje tečkou a písmeno e) se zrušuje.

ČÁST ČTVRTÁ

ÚČINNOST

Čl. VI

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. října 2017.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje

Název návrhu zákona: Zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: Ministerstvo spravedlnosti	Předpokládaný termín nabytí účinnosti, v případě dělené účinnosti rozveďte 1.10. 2017
Implementace práva EU: ---	
2. Cíl návrhu zákona	
Cílem návrhu je umožnit adekvátní diferenciaci odsouzených ve věznicích, a to podle posouzení jejich osobnostních faktorů a posouzení jejich trestné činnosti z penitenciárního hlediska. Mělo by tak dojít k lepší organizaci rozvoje a implementace standardizovaných programů a specializovaného zacházení v jednotlivých věznicích.	
3. Agregované dopady návrhu zákona	
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: Ne	
S navrhovanou změnou nejsou spojeny žádné náklady, které by vyžadovaly navýšení rozpočtu Vězeňské služby ani jiného veřejného rozpočtu. V souvislosti s navrhovaným ustanovením o možnosti podání stížnosti proti rozhodnutí ředitele věznice o umístění do některého z oddělení věznice s ostrahou nicméně zřejmě bude nutné navýšit plánovaný počet zaměstnanců Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR o 2 osoby, což představuje roční náklad na platy 856 560 Kč, spolu s příslušenstvím (pojistné a příděl do FKSP) 1 156 356 Kč. Dopady na státní rozpočet budou realizovány v rámci personálních kapacit a rozpočtu celkových výdajů kapitoly Ministerstva spravedlnosti.	
3.2 Dopady na podnikatelské subjekty: Ne	
3.3 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje) Ne	
3.4 Sociální dopady: Ano	
Ve střednědobém a dlouhodobém výhledu by toto opatření mělo přispět ke snížení míry recidivy kriminálního chování osob odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody.	
3.5 Dopady na životní prostředí: Ne	

A. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA)

1. Důvod předložení a cíle

1.1. Název

Zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů

1.2. Definice problému

Podle platné právní úpravy obsažené v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, se trest odnětí svobody vykonává ve věznicích čtyř typů, a to ve věznici se zvýšenou ostrahou, ve věznici s ostrahou, ve věznici s dozorem a ve věznici s dohledem. O zařazení odsouzeného do některého z těchto typů věznic a přefazení mezi jejich jednotlivými typy rozhodují soudy podle trestního zákoníku a trestního řádu. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v ustanovení § 8 odst. 1 stanoví pouze obecně, že věznice se člení podle způsobu vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti. Konkrétní režim v jednotlivých typech věznic stanoví prováděcí vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

Jiná situace je při výkonu trestního opatření odnětí svobody u mladistvých. Nepodmíněné odnětí svobody se u mladistvých, kteří nepřekročili devatenáctý rok svého věku, vykonává odděleně od ostatních odsouzených ve věznicích nebo ve zvláštních odděleních pro mladistvé, u nichž se nepočítá s jejich další vnější diferenciací.

Soudy zařazují odsouzené do některého z typů věznic nebo je přeřazují výhradně na základě trestněprávních kritérií. Navíc soud může v podstatě zařadit odsouzeného do jakéhokoli typu věznice (nejde-li o výjimečný trest) a podle poznatků Vězeňské služby soudy k zařazení přistupují rozdílně, neboť zařazují odsouzené s téměř identickou charakteristikou osobnosti, identickými kriminogenními riziky a potřebami a identickou délkou uloženého trestu do různých typů věznic. V důsledku toho musí Vězeňská služba realizovat několikanásobný počet identických programů pro stejné kategorie odsouzených, avšak umístěných v různých typech věznic.

Navrhovaná změna vnější diferenciaci věznic vychází především z potřeby vytváření moderního penitenciárního zacházení s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody. Základním cílem je vytvořit takové podmínky, které přispějí k resocializaci těchto osob a sníží riziko opakování trestné činnosti, což je plně v intencích programovaného prohlášení vlády, která se mj. zavázala minimalizovat rizika recidivy po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody (závazek omezit trestnou činnost i recidivu je ostatně obsažen i v aktuální koaliční smlouvě).

1.3. Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Diferenciací věznic se rozumí diferenciaci dvojího druhu, a to

- diferenciaci vnější a
- diferenciaci vnitřní.

Vnější (soudní) diferenciací se rozumí zařazování odsouzených do jednotlivých typů věznic dle míry vnějšího zabezpečení a vnitřní bezpečnosti. Způsob výkonu trestu v jednotlivých typech věznic upravuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody a jeho prováděcí vyhláška. Ve věznici s dohledem a dozorem nejsou užívány žádné speciální stavebnětechnické prostředky ani ozbrojené stráže k zabránění útěku odsouzených, na rozdíl od věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou. Další rozdíly spočívají zejména ve volnosti pohybu ve věznici i mimo věznici a v umístění pracovišť. Veškeré tyto odchylky v režimu zacházení s odsouzenými osobami přitom vycházejí z primární potřeby zajistit bezpečnost vězněných osob, zaměstnanců i příslušníků Vězeňské služby, jakož i zabránit mimořádným událostem typu útěku vězně apod. O zařazení odsouzeného do jednotlivého typu věznice rozhoduje soud ve svém pravomocném odsuzujícím rozhodnutí. Rozhodnutí o zařazení odsouzeného do určitého typu věznice, které soud učiní při rozhodování o trestu ve svém odsuzujícím rozsudku, však není konečné – odsouzený může být v průběhu trestu přeřazen do jiného typu věznice, o čemž rozhoduje okresní soud, v jehož obvodu se trest odnětí svobody vykonává, a to na návrh státního zástupce, ředitele věznice, na žádost odsouzeného nebo i bez takového návrhu. O přeřazení odsouzeného do věznice s mírnějším režimem rozhodne soud tehdy, jestliže chování odsouzeného a způsob, jakým plní své povinnosti, odůvodňují závěr, že přeřazení přispěje k jeho nápravě. O přeřazení odsouzeného do věznice s přísnějším režimem může soud rozhodnout, jestliže odsouzený závažným způsobem nebo opakovaně porušil stanovený pořádek nebo kázeň, nebo byl pravomocně uznán vinným trestným činem, který spáchal během výkonu trestu.

Vnitřní diferenciací se rozumí umístování odsouzených do jednotlivých věznic a jednotlivých oddělení věznic podle uplatňovaných programů zacházení ve vztahu k rozdílným skupinám odsouzených (prostupné skupiny vnitřní diferenciaci). Prostupné skupiny vnitřní diferenciaci tvoří ucelený systém pozitivní motivace odsouzených. Ve vnitřním řádu se přitom stanoví podrobnější podmínky vnitřní diferenciaci tak, aby odsouzený mohl být během výkonu trestu na základě změn v přístupu, plnění programu zacházení, plnění povinností a chování a jednání v souladu či nesouladu s vnitřním řádem postupně zařazován do jednotlivých skupin. O zařazení a o změně zařazení odsouzeného do prostupné skupiny vnitřní diferenciaci rozhoduje ředitel věznice nebo jeho zástupce na základě doporučení odborných zaměstnanců, zpravidla při hodnocení programu zacházení.

Mladiství odsouzení do devatenácti let věku jsou specifickou skupinou, pro niž právní předpis stanoví zařazování do speciálních věznic (do zvláštních oddělení věznic) odděleně od dospělých; s vnější diferenciací věznic se u této skupiny odsouzených nepočítá.

Nevýhody stávající právní úpravy vnější diferenciaci spočívají zejména v těchto skutečnostech:

1. Soud zařazuje odsouzené do některého typu věznice výhradně na základě trestněprávních kritérií. Navíc soud může v podstatě zařadit odsouzeného do jakéhokoli typu věznice (nejde-li o výjimečný trest) a soudy k zařazení postupují rozdílně – zařazují odsouzené s téměř identickou charakteristikou osobnosti, identickými kriminogenními riziky a potřebami a identickou délkou uloženého trestu do různých typů věznic. V důsledku toho musí Vězeňská služba realizovat několikanásobný počet identických programů pro stejné kategorie odsouzených, avšak umístěných v různých typech věznic. Situaci nelze řešit jinak než změnou právní úpravy, neboť např. metodika či sjednocování judikatury by znamenala zasahování do nezávislého soudního rozhodování.
2. Soud zařazuje odsouzené do některého typu věznic podle podkladů, které má k dispozici ke dni svého rozhodnutí. Nemůže tedy dostatečně zohlednit kriminogenní a bezpečnostní hlediska, která se během výkonu trestu odnětí svobody u odsouzených mění a vyvíjejí,

hlavně v důsledku uplatňovaného programu zacházení. Informace o těchto změnách má k dispozici pouze Vězeňská služba.

3. Obdobná situace je při přemísťování odsouzených z jednoho typu věznice do druhého, kde je třeba zohlednit i bezpečnostní rizika plynoucí z délky soudního rozhodování a s tím spojené prodlení a rizika plynoucí z nutnosti eskortovat vězně k soudnímu řízení. Kromě toho je přerazování vázáno procesními lhůtami, a tak je tento systém málo flexibilní a motivační. Je doprovázen agendou, kterou trestní justice vnímá jako obtíž, neboť hlavním posláním soudů je rozhodování o vině a trestu, nikoliv o způsobu výkonu trestu.
4. Současná právní úprava neodpovídá doporučení Evropských vězeňských pravidel č. 51.4, podle kterého musí být každý vězeň vězněn v takových bezpečnostních podmínkách, které odpovídají aktuálnímu stupni rizika. Do mírnějších typů věznice s dozorem a s dohledem jsou zařazováni i vysoce rizikovní odsouzení trestaní za závažnou trestnou činnost, do věznice s ostrahou jsou zařazováni i méně rizikovní odsouzení trestaní za bagatelní trestnou činnost, kterou provádějí opakovaně (recidivisté). Do věznic s dohledem jsou přerazováni odsouzení s dlouhodobými tresty za závažnou trestnou činnost. Pro tyto odsouzené pak musí Vězeňská služba z bezpečnostních důvodů zřizovat pseudooddělení s dohledem ve věznicích přísnějších typů.
5. Rozlišení stávajících typů věznic stanovené ve vyhlášce, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, spočívá v podstatě ve frekvenci vyhodnocování programu zacházení, zařazování na pracoviště, pohybu ve věznici, přítomnosti zaměstnanců Vězeňské služby při návštěvách a možnosti povolit v mírnějším typu věznice dočasně opustit věznici. Základním kritériem zařazení odsouzeného do některého z typů věznic je však hledisko zajištění bezpečnosti a způsob vnějšího střežení. Proto jsou uvedené rozdíly mezi jednotlivými typy věznic vždy aplikovány pouze ve standardní situaci a ve vztahu ke konkrétnímu odsouzenému se vždy zohledňuje riziko ohrožení bezpečnosti. Práva a povinnosti všech odsouzených, stanovená zákonem o výkonu trestu odnětí svobody, jsou bez ohledu na zařazení do typu věznic shodná.

V České republice je projednáváno více než 150 návrhů na přerazení odsouzených měsíčně, ročně se jedná průměrně o bezmála 2000 projednávaných věcí. Soudy přitom vycházejí v podstatě pouze z podkladů poskytnutých Vězeňskou službou. Přirozeným důsledkem je pak formální přístup k rozhodování o přerazení.

Přerazování odsouzených mezi jednotlivými typy věznic:

Rok	Zmírnění režimu	Zpřísnění režimu	Celkem přerazených	Průměrný počet osob ve výkonu trestu odnětí svobody
2009	1398	417	1815	19438
2010	1720	497	2217	19449
2011	1534	420	1954	20385
2012	1442	461	1903	20907
2013	1138	145	1283	14063
2014	1151	225	1376	15458

1.4. Identifikace dotčených subjektů

- Vězeňská služba,
- soudy rozhodující o trestu a způsobu jeho výkonu, o společném způsobu výkonu (§ 320 odst. 3 trestního řádu), o přeřazení odsouzeného do jiného typu věznice,
- státní zastupitelství a další subjekty vykonávající dozor nad dodržováním právních předpisů v místech, kde se vykonává trest odnětí svobody,
- registrované církve a náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu duchovní služby v místech výkonu vazby a trestu,
- orgány poskytující sociální služby ve věznicích s cílem napomáhat odsouzeným při vytváření příznivých podmínek pro jejich budoucí samostatný život na svobodě a osoby odsouzené k trestu odnětí svobody.

1.5. Popis cílového stavu

Cílem návrhu je umožnit adekvátní diferenciaci odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody, a to podle posouzení osobnostních faktorů odsouzených a jejich trestné činnosti z hlediska penitenciárního, při zohlednění rizik a bezpečnostního hlediska, a tak umožnit lepší organizaci rozvoje a implementace standardizovaných programů a specializovaného zacházení v jednotlivých věznicích. Povede to k efektivnějšímu zacházení s odsouzenými a jejich úspěšnější reintegraci do společnosti a v dlouhodobém důsledku ke snižování rizik recidivy.

1.6. Zhodnocení rizika

V případě zachování stávajícího stavu budou přetrvávat veškerá negativa popsaná v části 1.3.

2. Návrh variant řešení a vyhodnocení jejich nákladů a přínosů

VARIANTA I – PONECHÁNÍ SOUČASNÉHO STAVU

Ponechání stávající právní úpravy se jeví jako nevhodné, neboť by to znamenalo zachování dosavadních problémů (viz 1.3.).

VARIANTA II – ZAVEDENÍ DVOU TYPŮ VĚZNIC

Možností, jak odstranit negativa vyplývající ze současné právní úpravy, je zavedení pouze dvou typů věznic, a to věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou.

Po nástupu odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody bude odsouzený na základě komplexní diagnostiky umístěn do konkrétní věznice, v níž mu bude stanoven program zacházení. Komplexní diagnostikou se rozumí odborné posouzení, které bude provedeno ve spolupráci několika osob – vychovatele, speciálního pedagoga, psychologa a sociálního pracovníka, příp. dalších. Vzhledem k participaci vícero osob včetně využití hodnotícího systému na proces umístění odsouzeného je navrhovaný režim výrazně méně rizikový, a to i z hlediska korupčního. Na základě plnění stanoveného programu zacházení v rámci průběžného hodnocení a při splnění stanovených kritérií souvisejících s bezpečností, délkou

trestu apod. bude docházet ke změnám oddělení, ve kterém je odsouzený umístěn. Při využití adekvátní diferenciaci a hodnotícího systému zaměřeného na rizika a kriminogenní potřeby (jako např. SARPO¹) bude u odsouzených možno lépe posuzovat osobnostní faktory, trestnou činnost z hlediska penitenciárního a zohledňovat rizika, bezpečnost a celkové potřeby pro zacházení. Vězeňská služba tak bude moci lépe organizovat rozvoj a implementaci standardizovaných programů a specializovaného zacházení v konkrétních věznicích, což by mělo směřovat k efektivnějšímu zacházení s odsouzenými a jejich úspěšnější reintegraci do společnosti a v dlouhodobém důsledku ke snižování rizik recidivy.

Věznice bude vnitřně diferencována na oddělení

- a) s nízkým stupněm zabezpečení,
- b) se středním stupněm zabezpečení a
- c) s vysokým stupněm zabezpečení.

Výhody navrhované právní úpravy spočívají zejména v těchto skutečnostech:

1. Systém vnější diferenciaci se výrazně zjednoduší, zpřehlední a bude fungovat za jasně stanovených podmínek. Soudy budou nadále rozhodovat o zařazení do jednoho ze dvou typů věznic (do věznice ostrahou nebo do věznice se zvýšenou ostrahou). Rozdíl mezi oběma typy bude stanoven přímo zákonem o výkonu trestu odnětí svobody. Bude spočívat v tom, že Vězeňská služba nebude moci povolit odsouzenému, zařazenému soudem do věznice se zvýšenou ostrahou, opuštění věznice ani přerušení výkonu trestu. Kritériem pro rozhodování soudů o zařazení odsouzeného do jednoho ze dvou typů bude i nadále především kritérium trestněprávní. Věznice s ostrahou bude vnitřně diferencována, a to podle míry svého zabezpečení, na oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení; tj. vnitřní diferenciaci věznic s ostrahou bude realizována podle stupně zabezpečení věznice, který je zapotřebí pro zajištění ochrany společnosti (tzv. vnější rizika – zejména s ohledem na závažnost aktuálního odsouzení, kriminální minulost, druh a počet již uložených trestů a ochranných opatření) a pro zajištění bezpečnosti ve věznici (tzv. vnitřní rizika – jedná se o další skutečnosti významné pro stanovení odpovídajícího stupně zabezpečení). Umístění do konkrétního oddělení v rámci typu věznice s ostrahou bude zajišťovat Vězeňská služba podle míry vnějšího a vnitřního rizika.
2. Vězeňská služba bude mít možnost vybudovat flexibilní, jednotně strukturovaný systém umístování a přemísťování odsouzených na základě vyhodnocení vnějších a vnitřních rizik, plnění programu zacházení, dodržování vězeňského režimu a realizace výstupního programu.
3. Bude důsledně uplatňováno doporučení Evropských vězeňských pravidel č. 51.4, že vězeň musí být vězněn v takových bezpečnostních podmínkách, které odpovídají aktuálnímu stupni rizika. Dojde k daleko lepšímu rozlišení mezi odsouzenými na základě široké palety faktorů zohledňovaných nástrojem SARPO. Redukce typů věznic umožní, aby v konkrétní věznici se stavebnětechnickým a bezpečnostním vybavením byli umístováni odsouzení se stejnou mírou rizika. Tím se vytvoří prostor pro jednotný program zacházení, odpovídající právě tomuto riziku a jeho důsledné realizaci.
4. Vězeňská služba bude moci lépe organizovat rozvoj a implementaci standardizovaných programů a specializovaného zacházení v konkrétních věznicích.

¹SARPO (Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Odsouzených) je prediktivní nástroj vyvíjený od roku 2004 Vězeňskou službou ve spolupráci s Probační a mediační službou. Analýza slouží k vyhodnocení pravděpodobnosti dalšího selhání odsouzených v podobě páchaní trestné činnosti.

5. V důsledku návrhu lze očekávat snížení počtu soudního rozhodování o přearazování do jiného typu věznice i snížení počtu rozhodování o společném způsobu výkonu postupně uložených trestů odnětí svobody. Realizace návrhu nebude mít v praktických podmínkách každodenního fungování Vězeňské služby podstatné personální dopady a nevyžádá si prakticky žádné introdukční náklady, nicméně v souvislosti s navrhovaným ustanovením o možnosti podání stížnosti proti rozhodnutí ředitele věznice o umístění do některého z oddělení věznice s ostrahou bude zřejmě nutné navýšit plánovaný počet zaměstnanců Generálního ředitelství VSČR o 2 osoby, což představuje roční náklad na platy 856 560 Kč, spolu s příslušenstvím (pojistné a přiděl do FKSP) 1 156 356 Kč. Na druhou stranu se předpokládá efektivnější vynakládání finančních zdrojů na zabezpečení chodu věznic, neboť odsouzení zařazení soudem do věznice s ostrahou budou Vězeňskou službou umísťováni do oddělení v konkrétní věznici již podle míry rizika stavebně zabezpečené. Předpokládá se, že v delším časovém horizontu tak bude mít toto opatření kladný vliv na snížení míry recidivy. Opakovaně odsouzení přitom dnes tvoří cca 2/3 odsouzených. Přesnější vyčíslení této změny nicméně není možné, neboť odvisí od řady vnějších faktorů jako je např. celková míra kriminality, počet dopadených a odsouzených pachatelů, trestní politika státu, a celé řady dalších.
6. Trestní politika v České republice směřuje ke sbližování a sjednocování naší právní praxe s právními principy zemí Evropské unie, které zahrnují především užití uvěznění jako zákonného nástroje *ultima ratio*, posílení principů restorativní justice, uplatňování alternativních trestů a rozvíjení individuálního zacházení s vězněnými osobami. Změna systému vnější diferenciací (a s ní související následné změny) je jednou ze zásadních podmínek naplnění těchto záměrů.

VARIANTA III – ZAVEDENÍ JEDNOHO TYPU VĚZNIC (ZRUŠENÍ VNĚJŠÍ DIFERENCIACE)

Jako jedna ze zvažovaných variant bylo i zrušení vnější diferenciací jako takové a její plné nahrazení pouze systémem diferenciací vnitřní. Z praktických poznatků Vězeňské služby však vyplynula potřeba omezit možnost opustit věznici během výkonu trestu nebo přerušit výkon trestu pro skupinu odsouzených s nejvyšší mírou vnitřního a vnějšího rizika. Omezení z tohoto plynoucí jsou takového charakteru, že zařazení do tohoto režimu by mělo být stanoveno soudem přímo v odsuzujícím rozsudku. Dalším důvodem, proč myšlenka zrušit vnější diferenciaci není nyní zcela podporována, je i ustanovení § 54 odst. 4 trestního zákoníku, podle kterého „uloží-li soud trest odnětí svobody na doživotí, může zároveň rozhodnout, že doba výkonu trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou se pro účely podmíněného propuštění do doby výkonu trestu nezapočítává“. Má-li zůstat možnost takového fakultativního zpřísnění výjimečného trestu pro případy, kdy nepostačuje k dosažení nápravy pachatele a ochrany společnosti samotná předem neomezená délka tohoto typu výjimečného trestu a jeví se jako nutné k ochraně společnosti ztížit pachateli jeho možnost návratu do společnosti pro jeho negativní vlastnosti nebo proto, že jde o mimořádně narušenou a těžko napravitelnou osobnost, pak je třeba, aby o délce části vykonaného trestu, který nebude možné započítat do požadované délky trestu nutné pro podmíněné propuštění, nerozhodovala Vězeňská služba, nýbrž soud, neboť takto by Vězeňská služba rozhodovala o formálních podmínkách pro podmíněné propuštění a tím *de facto* nepřímou i o délce vykonaného trestu.

Závěr:

Doporučuje se vybrat variantu II, tj. omezit vnější diferenciaci a zachovat dva základní typy věznic. Změna vnější diferenciacie patří k základním změnám v rámci Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015². Vychází z Doporučení Rec (2006)2 Výboru ministrů Rady Evropy členským státům k Evropským vězeňským pravidlům, z Doporučení Rec (2003)23 Výboru ministrů Rady Evropy členským státům o zacházení s odsouzenými k doživotním a jiným dlouhodobým trestům a rovněž z doporučení uvedených ve zprávách pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, které vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) v letech 2006 a 2008. Tato změna je plně v souladu s Výhodisky a záměry nové koncepce vězeňství v České republice³ a odpovídá i výslovnému doporučení Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) pro vládu Slovenské republiky⁴.

Z hlediska evropského srovnání jsme jedním z posledních států, který tento postup uplatňuje⁵. Výlučně soudu je uvedené rozhodování svěřeno ještě např. na Slovensku, v Maďarsku či Polsku. V zahraničí je rozhodování o zařazování a přerazování zpravidla svěřeno orgánům vězeňské správy (např. v Německu, Rakousku, Itálii, Velké Británii, Nizozemsku, ve skandinávských státech nebo v Kanadě)⁶.

V Rakousku o zařazení vězně do jednotlivých typů věznic rozhoduje Ředitelství věznic, které je nadřízeno jednotlivým věznicím a podléhá Ministerstvu spravedlnosti. Při zařazování odsouzeného jsou zohledněna následující kritéria: délka trestu, osobnost odsouzeného, recidiva, druh spáchané trestné činnosti. Před konečným rozhodnutím o zařazení odsouzeného se vyjádří vězeňští specialisté (sociální pracovníci, psychologové, lékaři), kteří jej vyšetřovali. O přerazení vězně rozhoduje Ředitelství věznic. K přerazení může dojít např. z bezpečnostních důvodů či na návrh odsouzeného, pokud v jiné věznici předpokládá pro sebe lepší přístup k léčebné péči, terapii nebo vzdělávání. Obdobně například v Chorvatsku soud stanoví délku trestu, o tom, v kterém typu věznice a v které konkrétní věznici odsouzený vykoná trest, však rozhoduje generální ředitelství vězeňské služby. U odsouzených k trestu odnětí svobody delším než 6 měsíců rozhoduje na základě doporučení Centra pro diagnostiku v Záhřebu. Pobyt v tomto centru trvá jeden měsíc, v odůvodněných případech lze délku pobytu upravit. Generální ředitelství přitom může rozhodnout odlišně od doporučení Centra, a postupovat podle vlastního návrhu. Hlavní diagnostická kritéria jsou délka trestu, pravomocnost rozsudku, recidiva, další trestní řízení a vyhodnocení rizik. Podle

²Viz

http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Publikace/Evropsk%C3%A1%20v%C4%9Bze%C5%88sk%C3%A1%20pravidla.pdf

³viz http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/koncepce_do%20roku_2015.pdf

⁴ „CPT sa domnieva, že rozdelenie a diferenciacia väzňov umožňujúca každej osobe byť hodnotený v zmysle bezpečnostných rizík, zručností a potrieb sa má udiť pri prijatí do väzenia a nie na úrovni ukladania trestu. Dobré navrhnutý postup rozdelenia/diferenciácie poskytne úradom potrebné informácie na zaobchádzanie s väzňami ako s jednotlivcami a ich špeciálnymi potrebami; takýto postup umožní rozlišovať malý počet väzňov, ktorí môžu predstavovať hrozbu pre bezpečnosť alebo kontrolu nad väčšinou, ktorá bude vhodná na začlenenie do normálneho vytvoreného programu režimových aktivít.

CPT odporúča, aby slovenské úrady posúdili súčasný model diferenciácie väzňov a vyvinuli a zaviedli vhodný systém rozdeľovania a diferenciácie väzňov väzenskými úradmi v zmysle predchádzajúcich poznámok.“

⁵Karabec, Z. Trestní politika – vstup do problematiky. In Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám. Praha: ASPI, 2008 s. 102.

⁶Solnař, V., Vanduchová, M. Systém českého trestního práva. III. Tresty a ochranná opatření. Praha: Novatrix, s. r. o., 2009, s. 73.

stupně zabezpečení se rozlišují věznice otevřené, polootevřené a uzavřené. Odsouzení s trestem odnětí svobody s trestem odnětí svobody kratším než 6 měsíců se umísťují do věznice nejbližší místa jejich bydliště (podmínkou je, že tato věznice disponuje volnou ubytovací kapacitou). V Nizozemí soud stanoví délku trestu, o tom v jakém stupni zabezpečení a režimu odsouzený trest vykonává, rozhoduje „Selection team“ generálního ředitelství vězeňské služby, který se sestává z deseti profesionálních pracovníků (seniors) a deseti administrativních pracovníků. Jejich úkolem je umístění a výběr odsouzených do jednotlivých věznic a zařízení, řešení námitek, řešení kapacity a s tím spojená administrativa. Mezi základní kritéria pro rozhodování se řadí jak statické, tak dynamické faktory: délka trestu, závažnost trestného činu, historie věznění, bydliště, chování ve věznici, zájem o oběť. Rozhodování probíhá na základě Nařízení o vybírání, umísťování a přemísťování vězněných osob.

V některých zemích o zařazování a přearazování vězňů rozhoduje speciální orgán, např. ve Španělsku jde o tzv. Penitenciární správu (složena zejména z psychologa, sociálního pracovníka a vychovatele), která o zařazení do věznice rozhoduje po uplynutí pozorovací doby.

Literatura považuje koncepci fungující dnes v České republice za přežitou a neefektivní. Řešení spočívající ve svěření rozhodování jiným orgánům než soudům považuje za pružnější a efektivnější, neboť tyto orgány mají na rozdíl od soudu lepší možnosti k poznání osobnosti odsouzeného, disponují příslušnými specialisty (psychology, sociálními pracovníky, pedagogy a lékaři) a pobyt odsouzeného v nástupním oddělení nebo ve výkonu trestu poskytuje dostatek času pro zkoumání osobnosti odsouzeného. Dosavadní systém by proto měl být nahrazen metodou hodnocení rizik a potřeb odsouzeného v průběhu výkonu trestu odnětí svobody.⁷

Metoda hodnocení rizik a potřeb (Risk/Needs Assessment), která se používá zejména v Kanadě, Austrálii, Velké Británii a USA, se soustřeďuje na zjišťování rizikových faktorů odsouzeného (možnost recidivy a její závažnosti) tak, že jsou analyzovány jak statické (neměnné), tak dynamické (proměnlivé) rysy osobnosti odsouzeného. Součástí této metody je i vyhodnocování motivace odsouzeného, jeho schopnost a ochota podílet se na změně svého života. V České republice již byla vyvinuta tato metoda pod názvem SARPO (Souhrnná analýza rizik a potřeb odsouzených).

Nástroj SARPO byl do věznic zaváděn již od listopadu 2012 a od dubna 2013 je SARPO nasazeno jako standardní nástroj pro tvorbu komplexní zprávy. Se změnou vnější diferenciací věznic proto nejsou očekávány žádné introdukční náklady, které by vyžadovaly navýšení rozpočtu Vězeňské služby. Případné dopady na státní rozpočet budou realizovány v rámci personálních kapacit a rozpočtu celkových výdajů kapitoly Ministerstva spravedlnosti. Ve střednědobém a dlouhodobém výhledu se očekává, že toto opatření bude mít dílčí vliv na snížení míry recidivy kriminálního chování osob odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody.

3. Implementace doporučené varianty a vynucování

Za implementaci a vynucování nové právní úpravy ve vztahu k Vězeňské službě ČR, soudům a státním zastupitelstvím bude odpovědné Ministerstvo spravedlnosti.

⁷Srov. literaturu citovanou v pozn. č. 5 a 6.

4. Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti novely trestního zákoníku a zákona o výkonu trestu odnětí svobody budou v praxi průběžně provádět orgány Vězeňské služby ČR, státní zastupitelství v rámci výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů v místech, kde se vykonává vazba a trest odnětí svobody, Veřejný ochránce práv a jiné orgány vykonávající dozor.

5. Konzultace a zdroje dat

Návrh zákona byl zpracován v součinnosti s Vězeňskou službou ČR.

B. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie, a s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva

Navrhované řešení je v souladu s předpisy tvořícími ústavní pořádek, jakož i s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky, a zajišťuje také právní prostředí pro realizaci současných i budoucích mezinárodních závazků z mezinárodních smluv podle čl. 49 Ústavy České republiky. Návrh novelizace respektuje zásadu, podle níž státní moc lze uskutečňovat pouze na podkladě zákona a v jeho mezích.

Podle čl. 90 Ústavy České republiky jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy. Obdobně podle čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy. Podle čl. 39 Listiny základních práv a svobod jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku lze za jeho spáchání uložit.

Problematickou vnější diferenciaci věznic se zabýval nálezn Ústavního soudu České republiky ze dne 30. listopadu 1994 publikovaný ve Sbírce zákonů pod č. 8/1995 Sb. Podle tohoto nálezu má výkon trestu dvě dimenze, a to jednak kvalitativní (rozsah omezení práv odsouzeného) a jednak kvantitativní (délka omezení práv odsouzeného). Třebaže se tento nálezn týká dřívějšího již zrušeného zákona o výkonu trestu odnětí svobody (zákon č. 59/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který v § 6 odst. 2 umístění odsouzených do jednotlivých věznic podle rozhodnutí soudu svěřoval Generálnímu ředitelství Vězeňské služby a v § 9 zaváděl přearazení odsouzeného mezi typy věznic do kompetence ředitele věznice), je třeba závěry Ústavního soudu porovnat i s navrhovanou změnou. V souladu s tímto náleznem budou nadále o obou těchto dimenzích rozhodovat výhradně soudy, které rozhodnou přímo v odsuzujícím rozsudku, do kterého typu věznice bude odsouzený arazen, případně následně rozhodnou o tom, do kterého typu věznice bude odsouzený přearazen (do věznice s ostrahou nebo do věznice se zvýšenou ostrahou). Rozsah práv odsouzených arazených do věznice s ostrahou se bude lišit od rozsahu práv, která mají odsouzení, kteří svůj trest vykonávají ve věznici se zvýšenou ostrahou, tj. trest se bude kvalitativně lišit v závislosti na tom, v jakém typu věznice bude vykonáván a je proto zapotřebí ponechat arazení do těchto dvou typů věznic v kompetenci trestních soudů.

Věznice s ostrahou bude vnitřně diferencována na oddělení lišící se stupněm zabezpečení. Základními kritérii arazení odsouzeného do některého z oddělení věznice s ostrahou bude hledisko zajištění vnitřní bezpečnosti (tedy bezpečnosti příslušníků a zaměstnanců Vězeňské služby a i samotných vězňů) a způsob vnějšího střežení. Přemísťování odsouzeného mezi odděleními v rámci věznice bude v kompetenci Vězeňské služby, její postup bude soudně přezkoumatelný ve správním soudnictví.

Návrh u odsouzených zařazených do přísnějšího typu věznice vylučuje některá práva, a to možnosti opustit věznici během výkonu trestu nebo přerušit výkon trestu. Tato úprava je slučitelná s čl. 44 odst. 2 Standardních minimálních pravidel pro zacházení s vězni, schválených Ekonomickou a sociální radou OSN i s čl. 24.7 Doporučení Rec (2006) 2 Výboru ministrů Rady Evropy členským státům k Evropským vězeňským pravidlům, i judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (*Giszczak proti Polsku* ze dne 29. listopadu 2011, *Płoski proti Polsku* ze dne 12. listopadu 2002). Dle článku 44 odst. 2 Standardních minimálních pravidel pro zacházení s vězni, schválených Ekonomickou a sociální radou OSN, by mělo být vězni, ať již samotnému, nebo s eskortou, povoleno navštívit kriticky nemocného blízkého příbuzného, kdykoliv to okolnosti povolí. Čl. 24.7 Doporučení Rec (2006) 2 Výboru ministrů Rady Evropy členským státům k Evropským vězeňským pravidlům jde v tomto ohledu ještě dále a uvádí, že povolení opustit věznici by měl vězeň získat nejen z důvodu návštěvy nemocného příbuzného, ale také kvůli účasti na pohřbu nebo z jiných humanitárních důvodů (např. narození dítěte). Ani u odsouzeného vykonávajícího trest ve věznici se zvýšenou ostrahou v situaci zvláštního zřetelné hodné (návštěva kriticky nemocného příbuzného nebo jeho pohřeb apod.), nehrozí-li nebezpečí útěku, není vyloučeno, aby mohl opustit prostor věznice. Nebude se tak ale dít ve formě opuštění věznice nebo přerušení výkonu trestu, kdy se odsouzený se pohybuje mimo věznici samostatně, tj. bez přítomnosti příslušníků Vězeňské služby, ale v těchto případech se tak bude dít ve formě eskorty, tj. za přítomnosti příslušníků Vězeňské služby.

Na problematiku upravenou předloženým návrhem zákona se právo Evropské unie nevztahuje. Není v rozporu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, ani s právními akty Evropské unie, judikaturou soudních orgánů EU a není součástí obecných právních zásad práva Evropské unie.

C. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu zákazu diskriminace a ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava nemá bezprostřední, ani sekundární dopady na rovnost mužů a žen a nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví, neboť nijak nerozlišuje, ani nezvýhodňuje jedno z pohlaví a nestanoví pro něj odlišné podmínky.

Navrhovaná úprava nemění podmínky v oblasti ochrany soukromí a osobních údajů.

D. Zhodnocení korupčních rizik (CIA)

Předkládaný návrh je zpracován tak, aby došlo k minimalizaci rizika korupčního jednání v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody. O zařazení odsouzeného do jednotlivého typu věznice bude rozhodovat i nadále soud (§ 56 trestního zákoníku). Soudu zůstává rovněž výhradní oprávnění k přearažení odsouzeného v průběhu výkonu trestu odnětí svobody do věznice jiného typu podle § 57 trestního zákoníku. Přemísťování odsouzeného v rámci jednoho typu věznice, do kterého byl soudem zařazen, zůstává stejně jako dosud v kompetenci Vězeňské služby.

Dosavadní čtyři typy věznic (věznice s dohledem, dozorem, ostrahou a zvýšenou ostrahou) se redukuje na dva typy nazvané „věznice s ostrahou“ a „věznice se zvýšenou ostrahou“. V důsledku vyloučení subjektivního faktoru při přemísťování odsouzeného do jednoho ze tří oddělení v rámci typu „věznice s ostrahou“, které bude prováděno výlučně na základě kriminogenních hledisek s pomocí nástroje SARPO, dochází k výraznému snížení korupčního rizika. Zásadním faktorem snižujícím korupční riziko je, jak výše uvedeno, participace

několika osob od vychovatele přes speciálního pedagoga až po ředitele věznice, příp. dalších na umístění odsouzeného a rovněž možnost tato kriminogenní hlediska kdykoliv přezkoumat. Rozhodnutí o umístění do některého z oddělení věznice s ostrahou je přezkoumatelné generálním ředitelem Vězeňské služby, přičemž do procesu přezkumu jsou také obligatorně zapojeny i poradní komise ředitele věznice – členové tohoto poradního sboru přitom nejsou personálně spojeny s osobou ředitele věznice, neboť členy komise z důvodu nepodjatosti a vyloučení střetu zájmu nemohou být ředitel věznice ani zaměstnanci věznice a členové komise jsou jmenováni a odvoláváni ministrem spravedlnosti. Postup Vězeňské služby při zařazování odsouzených do jednotlivých oddělení je kromě toho přezkoumatelný správním soudem.

Zvláštní část

K části první (novela trestního zákoníku)

K čl. I bodu 1 (§ 56 odst. 1 a 2) a k čl. II (přechodná ustanovení)

Novela trestního zákoníku spočívá – v souladu s obecnou částí důvodové zprávy – ve změně systému vnější diferenciace věznic, kdy se navrhuje nahradit dosavadní čtyři typy věznic (věznice s dohledem, s dozorem, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou) pouze typy dvěma (věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou).

Tyto dva typy věznic se od sebe budou odlišovat zejména omezením některých práv odsouzených zařazených do přísnějšího typu věznice, kdy se nově navrhuje vyloučení možnosti opustit věznici během výkonu trestu [což je jinak za splnění zákonných podmínek možné v souvislosti s návštěvou podle § 19 odst. 8 zákona o výkonu trestu odnětí svobody nebo se může jednat o odměnu podle § 45 odst. 2 písm. f) zákona o výkonu trestu odnětí svobody] nebo možnosti přerušit výkon trestu [§ 45 odst. 2 písm. h), § 56 odst. 1 a 2 a § 68 zákona o výkonu trestu odnětí svobody], proto se i nadále ponechává rozhodování o zařazení do některého z těchto dvou základních typů věznice soudu. Dalším důvodem, proč se nenavrhuje zrušit vnější diferenciaci zcela, je i ustanovení § 54 odst. 4 trestního zákoníku, podle kterého *„uloží-li soud trest odnětí svobody na doživotí, může zároveň rozhodnout, že doba výkonu trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou se pro účely podmíněného propuštění do doby výkonu trestu nezapočítává.“* Má-li zůstat možnost takového fakultativního zpřísnění výjimečného trestu pro případy, kdy nepostačuje k dosažení nápravy pachatele a ochrany společnosti samotná předem neomezená délka tohoto typu výjimečného trestu a jeví se jako nutné k ochraně společnosti ztížit pachateli jeho možnost návratu do společnosti pro jeho negativní vlastnosti nebo proto, že jde o mimořádně narušenou a těžko napravitelnou osobnost, pak je třeba, aby o délce části vykonaného trestu, který nebude možné započítat do požadované délky trestu nutné pro podmíněné propuštění, nerozhodovala Vězeňská služba, nýbrž soud, neboť takto by Vězeňská služba rozhodovala o formálních podmínkách pro podmíněné propuštění a tím *de facto* nepřímou i o délce vykonaného trestu. Ustanovení § 54 odst. 4 trestního zákoníku zároveň motivuje odsouzeného, aby svým chováním ve výkonu tohoto trestu a způsobem plnění svých povinností co nejdříve dosáhl svého přearování do mírnější věznice – myšlenka, aby soud přímo v odsuzujícím rozsudku stanovil délku trestu, který nebude započítáván do délky vykonaného trestu nezbytného pro podmíněné propuštění, byla proto odmítnuta.

Věznice s ostrahou pak bude dále vnitřně členěna na oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení (viz návrh § 12a zákona o výkonu trestu odnětí svobody). Tato oddělení se budou od sebe lišit v rozdílném způsobu střežení a zajišťování bezpečnosti, nikoli však v rozdílném rozsahu práv odsouzených.

O zařazení odsouzeného do konkrétního základního typu věznice bude i nadále rozhodovat soud, a to na základě hledisek uvedených v § 56 odst. 2 trestního zákoníku, přičemž kritéria pro zařazování odsouzených do věznice se zvýšenou ostrahou jsou přejímána z dosavadní právní úpravy (pouze s doplněním, že do věznice tohoto typu by měl být pravidelně zařazován, nebude-li rozhodováno podle § 56 odst. 3 trestního zákoníku, nejen odsouzený, který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl z výkonu trestu nebo vazby, ale i odsouzený, který uprchl z výkonu zabezpečovací detence, neboť pro tyto účely jde o obdobnou situaci; na roveň dokonanému útěku se staví i jeho pokus). O zařazení do pouze dvou typů věznic se přitom bude rozhodovat i v případě, kdy bude ukládán trest za trestný čin spáchaný přede dnem účinnosti tohoto zákona.

V souvislosti s navrhovanou změnou nebudou muset být činěna žádná rozhodnutí o přeřazení do nového typu věznice – k tomuto dojde automaticky na základě přechodného ustanovení. Dnem účinnosti tohoto zákona se zařazení odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dohledem a do věznice s dozorem mění na zařazení do věznice s ostrahou. Umístění odsouzených do jednotlivých oddělení v rámci nového typu věznice s ostrahou řeší přechodné ustanovení k části druhé tohoto návrhu. K návrhům na přeřazení mezi věznicemi s dohledem, dozorem a ostrahou, o kterých nebylo pravomocně rozhodnuto do dne účinnosti zákona, soud nebude přihlížet, tj. z návrhů na přeřazení mezi jednotlivými základními typy věznic, které byly podány před účinností tohoto zákona a které ke dni účinnosti nebudou pravomocně rozhodnuty, budou vyřizovány pouze návrhy na přeřazení mezi věznicí se zvýšenou ostrahou a věznicí s ostrahou.

K čl. I bodům 2 až 4 a 6 (§ 57 odst. 1 až 3, nový odst. 5)

Jde o legislativně technické promítnutí změny navrhované v bodě 1, kdy se v rámci vnější diferenciacie navrhuje zachovat pouze dva typy věznic. Zároveň se staví na jisto, že o přeřazení od mírnějšího typu věznice si může požádat i odsouzený, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí (ten dosud mohl žádat podle § 324 trestního řádu).

K čl. I bodu 5 (zrušení § 57 odst. 5)

Podle dosavadního znění § 57 odst. 5 trestního zákoníku nelze do věznice s dozorem a do věznice s dohledem přeradit odsouzeného, který se má na základě rozhodnutí soudu podrobit ochrannému léčení v ústavní formě, nebo odsouzeného, kterému byl uložen trest vyhoštění [ustanovení § 56 o zařazování pachatelů do určitého typu věznice však nicméně neobsahuje omezení obsažené v dřívější úpravě v § 39a odst. 3 větě druhé trestního zákona (zákona č. 140/1961 Sb.), podle něhož soud zpravidla nezařadil do věznice s dohledem a do věznice s dozorem takového pachatele, kterému byl vedle trestu odnětí svobody uložen trest vyhoštění, a pachatele, který se měl na základě rozhodnutí soudu podrobit ochrannému léčení v ústavní formě]. V souvislosti se zrušením typu věznice s dozorem a věznice s dohledem se navrhuje zrušit dosavadní § 57 odst. 5 trestního zákoníku, tj. odsouzení s uloženým ochranným léčením ústavním nebo s uloženým trestem vyhoštění budou moci být zařazeni (§ 56 trestního zákoníku) jak do věznice s ostrahou, tak do věznice se zvýšenou ostrahou a budou moci být do obou typů věznic přeřazováni (ustanovení § 57 trestního zákoníku). Zajištění dostatečné míry vnějšího střežení a bezpečnosti, aby nedošlo např. útekem ke zmaření tohoto ochranného opatření nebo uloženého trestu, bude úkolem Vězeňské služby, která by osobu, která má vykonávat ústavní ochranné léčení nebo být po výkonu trestu odnětí svobody vyhoštěna a která byla zařazena nebo přeřazena do věznice s ostrahou, měla zařadit do oddělení se zvýšeným stupněm zabezpečení.

K čl. I bodu 7 (§ 57 nový odst. 6)

Legislativně technická reakce na zrušení stávajícího § 57 odst. 5 trestního zákoníku.

K části druhé (novela zákona o výkonu trestu odnětí svobody)

K bodu 1 (§ 4)

Návrhem dochází k modifikaci dosavadních poradních sborů ředitele věznice na poradní komise. Poradní komise má sloužit jako vnější prvek kontroly dodržování principů sloužících k dosažení účelu trestu a k ochraně práv odsouzených. Princip nezávislé kontroly vězeňství je dnes zajišťován dozorem státních zástupců nad výkonem vazby a trestu podle § 29 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby a podle § 78 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody ve spojení s § 4 odst. 1 písm. b) zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství. Vnější kontrolu věznic a vazebních věznic vykonává rovněž veřejný ochránce práv (§ 1 odst. 3 a 4 a § 21a zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv) a vůči mladistvým ve výkonu trestu odnětí svobody a dětem, o které ve věznici pečují odsouzené matky, též orgán sociálně-právní ochrany dětí, který však má jen omezené pravomoci (§ 61 odst. 9 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a § 34 odst. 3 a 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí). Vnější kontrolu podmínek omezování osobní svobody osob umístěných ve věznicích provádějí i orgány zřízené mezinárodními smlouvami, především Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Dozor státního zástupce je vykonáván zejména směrem ke kontrole zákonnosti, dodržování obecně závazných právních předpisů v rámci výkonu trestu. Veřejný ochránce práv reaguje a šetří konkrétní stížnosti jednotlivých odsouzených, oprávnění veřejného ochránce práv nicméně zahrnuje i systematické návštěvy všech míst, v nichž se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě. Systematické návštěvy ochránce vykonává podle určitého systému a předem sestaveného plánu na konkrétní časový úsek. Poradní komise nebudou dublovat tyto kontrolní mechanismy, protože se bude jednat o poradní orgán, který bude fungovat v každé věznici (i v každé vazební věznici), jehož základním úkolem nebude provádění osobní kontroly vězeňských zařízení, ale jehož úkolem bude na základě podnětů a potřeb jednak reagovat návrhovými doporučeními a opatřeními vůči řediteli věznice na aktuální situaci ve věznici a dále vytvářet a určovat dlouhodobé cíle, které povedou ke sjednocení podmínek výkonu vězeňství.

Stávající úprava svěřuje konstituování poradních sborů do rukou ředitele věznice. Aby bylo dosaženo větší efektivity tohoto poradního sboru, který by neměl být bezprostředně personálně spojen s osobou ředitele věznice (členy komise z důvodu nepodjatosti a vyloučení střetu zájmu nemohou být ředitel věznice ani zaměstnanci věznice), navrhuje se, aby členové komise byli jmenováni a odvoláváni ministrem spravedlnosti. Jednotlivé členy nicméně vybere a osloví ředitel věznice, protože nejlépe zná prostředí a podmínky konkrétního regionu, svůj návrh zašle prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby ministroví spravedlnosti a ten poté členy poradní komise s jejich souhlasem jmenuje. Ředitel věznice by při tom měl dbát na to, aby celkové složení komise bylo vyvážené a byl vytvořen tým, jehož činnost bude charakterizována kooperací více oborů (předpokládá se, že členy poradní komise by se měli stát zástupci samosprávy, neziskových organizací nebo církví, odborné veřejnosti jako např. lékaři, adiktologové, sociální kurátoři, koordinátoři prevence kriminality, sociologové, vysokoškolští pedagogové, zástupci výchovných ústavů pro mládež, pedagogicko-psychologických poraden, zástupci Probační a mediační služby, popřípadě významné osobnosti daného regionu). Stanovuje se minimální počet členů komise (pět, z čehož jeden člen bude zvolen předsedou), horní hranice není početně omezena. Jmenování bude možné i opakovaně.

Ministr spravedlnosti může člena komise odvolat, a to na návrh ředitele věznice nebo na návrh předsedy komise, pokud člen komise poruší závažným způsobem nebo opakovaně povinnosti vyplývající z členství v komisi. Důvodem odvolání tak může být například skutečnost, že člen poradní komise poruší povinnost mlčenlivosti, opakovaně se neomluveně

neúčastní na jednání komise, apod. Dalšími důvody pro ukončení výkonu funkce jsou obecné důvody, jakými jsou uplynutí funkčního období (zákon stanoví čtyřleté funkční období), vzdání se funkce, úmrtí nebo prohlášení osoby za mrtvou.

Poradní komise je zřizována „k uplatňování poznatků, forem a metod zacházení s odsouzenými, které napomáhají k dosažení účelu výkonu trestu a k ochraně práv odsouzených“. Konkrétně to znamená, že v rámci své činnosti bude moci komise řediteli věznice navrhopat

- a) přijetí opatření týkajících se programů zacházení s odsouzenými,
- b) přijetí opatření týkajících se zacházení zaměstnanců Vězeňské služby s odsouzenými,
- c) přijetí opatření ke zlepšení podmínek odsouzených ve věznicích, zejména pokud jde o ubytování, zaměstnávání, vzdělávání, stravování, lékařskou péči nebo zacházení s odsouzenými (a to včetně přístupu zaměstnanců Vězeňské služby k odsouzeným).

Specifickým úkolem poradní komise bude jejich spoluúčast v rámci přezkumu rozhodnutí o umístění do některého z oddělení věznice s ostrahou (blíže viz návrh § 12a – novelizační bod 4 této části).

K zajištění činnosti poradní komise bude samozřejmě zapotřebí poskytnutí součinnosti ředitelem věznice, a to jak poskytováním nezbytných informací (včetně informací o mimořádných událostech, jakými jsou např. vězeňská vzpoura, násilí mezi vězni, útěk vězně apod.), tak i vytvářením vhodných podmínek k plnění úkolů komise. Dalším zdrojem informací pro členy komise mohou být podněty ze strany odsouzených.

Činnost člena poradní komise je jiným úkonem v obecném zájmu (§ 203 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů), při němž náleží členům těchto komisí pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu bez náhrady mzdy. Členům komise budou ze strany Vězeňské služby poskytnuty návrhy cestovní náhrady (obdobně jako zaměstnancům podle zákoníku práce). Z důvodu možnosti seznámit se v rámci činnosti s důvěrnými informacemi týkajícími se jednotlivých odsouzených osob, se členům poradní komise stanovuje povinnost mlčenlivosti o skutečnostech, které se dozvědí v souvislosti s výkonem své funkce.

Z důvodu kontroly činnosti komisí a také z důvodu shromáždění podnětů a doporučení pro zlepšení situace ve vězeňství se stanovuje předsedovi komise povinnost vypracovat každoročně hodnotící zprávu a zaslat ji generálnímu ředitelství Vězeňské služby. Ke zprávě o činnosti komise připojí své stanovisko ředitel věznice. Tyto zprávy budou podkladem pro vypracování komplexní souhrnné zprávy o činnosti poradních komisí a tato bude předložena ministrovi spravedlnosti. Jejím smyslem je získat všestranný přehled a poznatky o stávající situaci ve věznicích s konkretizací nejdiskutovanějších problémových oblastí za účelem nalezení řešení k jejich odstranění.

Způsob jednání (pravidla svolání jednání, hlasování, četnost jednání, účast jiných osob na jednání, které nejsou členy komise atd.) a vnitřní organizaci komise (volba předsedy, jeho zastupování apod.) stanoví statut a jednací řád komise, který v zabezpečení jednotnosti v rámci prostředí celé Vězeňské služby vydá generální ředitel Vězeňské služby.

K bodu 2 (§ 5 odst. 1)

Navrhuje se zrušit legislativní zkratku „ministr“, neboť tu se navrhuje zavést již v § 4 (viz novelizační bod 1 této části).

K bodu 3 (§ 8 odst. 1)

Změna vnější (soudní) diferenciacie věznic zavedená v trestním zákoníku (návrh nového znění § 56 odst. 1 trestního zákoníku a odůvodnění k němu) se musí promítnout i do novely zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Nové dva typy věznic se budou odlišovat jako dosud způsobem vnějšího střežení a zajištěním bezpečnosti a dále i režimem výkonu trestu. Podrobnosti bude nadále upravovat vyhláška Ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. Základní odlišnosti stanoví navrhovaný zákon.

K bodu 4 (§ 12a)

Věznice s ostrahou bude vnitřně diferencována, a to podle míry svého zabezpečení, na oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení; tj. vnitřní diferenciacie věznice s ostrahou bude realizována podle stupně zabezpečení věznice, který je zapotřebí pro zajištění ochrany společnosti (tzv. vnější rizika – zejména s ohledem na závažnost aktuálního odsouzení, kriminální minulost, druh a počet již uložených trestů a ochranných opatření) a pro zajištění bezpečnosti ve věznici (tzv. vnitřní rizika – jedná se o další skutečnosti významné pro stanovení odpovídajícího stupně zabezpečení).

Základní určení oddělení se bude dít na základě vyhodnocení vnějších rizik, která vyplývají z aktuální trestné činnosti a trestní minulosti odsouzeného. Vnější rizika postihují nebezpečí, které je směřováno vně věznice, prioritou v tomto ohledu je ochrana společnosti. Aktuální trestnou činností se v tomto smyslu rozumí trestná činnost, za kterou byl odsouzenému uložen nepodmíněný trest odnětí svobody (trest aktuálně vykonávaný i trest, který má odsouzený teprve nastoupit). V rámci aktuální trestné činnosti se pak bude sledovat specifická aktuální trestná činnost (trestná činnost obsahující prvek násilného chování nebo sexuální anebo drogový kontext). Dále se bude sledovat délka věznění za aktuální trestnou činnost s přihlédnutím k druhu zavinění, a dále pak penitenciární recidiva.

Základní určení oddělení může být modifikováno vyhodnocením vnitřních rizik. Vnitřní rizika vyplývají ze skutečností, které odůvodňují vyšší stupeň zabezpečení oproti základnímu určení oddělení. Stanoví se na základě vyhodnocení potenciálního rizika jednotlivého odsouzeného. Vnitřní rizika postihují nebezpečí, které je směřováno dovnitř věznice, důležitá je v tomto případě ochrana nejen ostatních odsouzených, ale i zaměstnanců věznice. Do kategorie vnitřních rizik se řadí údaje vyplývající z

- aktuálního bezpečnostního rizika
 - hrozba aktuálního útěku,
 - další očekávané trestní řízení za specifickou trestnou činnost,
 - uložená ústavní ochranná léčba nebo zabezpečovací detence,
- bezpečnostního rizika z minulosti
 - z minulosti nevykonaná ústavní ochranná léčba nebo zabezpečovací detence,
 - výskyt specifické trestné činnosti v minulosti,
- míry statických rizik (SARPO)
 - aktuální velmi vysoké riziko vyplývající z charakteristiky trestné činnosti,
- další významné skutečnosti pro stanovení stupně zabezpečení, zejména

- nenastoupení nebo neoprávněné bránění se nástupu do výkonu trestu odnětí svobody,
- velmi nebezpečný odsouzený,
- organizovaný zločin,
- opakované násilné chování.

Do jednotlivých oddělení budou odsouzení umístováni na základě míry svého vnějšího a vnitřního rizika – do oddělení s nízkým stupněm zabezpečení budou umístováni odsouzení s nízkým vnějším a vnitřním rizikem, do oddělení se středním stupněm zabezpečení budou umístováni odsouzení se středním vnějším a vnitřním rizikem a do oddělení s vysokým stupněm zabezpečení pak budou umístováni odsouzení s vysokým vnějším a vnitřním rizikem.

Ke změně zařazení v rámci vnitřní diferenciaci pak bude docházet na základě

1. změny vnějších nebo vnitřních rizik,
2. výsledku hodnocení plnění programu zacházení
3. hodnocení dodržování vězeňského režimu a na základě
4. realizace výstupního programu.

Na základě určeného oddělení s odpovídajícím stupněm zabezpečení a stanovených dalších kritérií dispečer Vězeňské služby ČR odsouzeného umístí do konkrétní věznice.

O umístění do některého z oddělení věznice s ostrahou rozhoduje ředitel věznice. Toto rozhodnutí je třeba písemně vyhotovit a doručit odsouzenému (§ 76 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody). Proti tomuto rozhodnutí může odsouzený brojit stížností, kterou musí podat do 3 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Tato stížnost nemá odkladný účinek.

Ke stížnosti proti umístění do některého z oddělení věznice s ostrahou se vždy musí vyjádřit poradní komise, které jsou ustanovovány ministrem spravedlnosti, který jediný může její jednotlivé členy odvolávat. Pokud stížnost považuje za oprávněnou, může ředitel věznice své rozhodnutí změnit sám. V opačném případě (tj. trvá-li ředitel věznice přes opačné stanovisko poradní komise na svém původním rozhodnutí nebo nenavrhuje-li poradní komise změnu ředitelova rozhodnutí) rozhoduje o stížnosti generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby.

K bodům 5 až 8, 12, 14 a 15 [§ 16, § 41 odst. 4, § 46 odst. 3 písm. f) a g), nadpis § 49, § 49 odst. 1 až 4, § 58 odst. 3, § 64 odst. 1 písm. e) a f), 72a odst. 2 až 5, nadpis § 74 a § 74 odst. 1a 2]

Nový základní druh věznice s ostrahou bude vnitřně členěn podle míry svého zabezpečení na oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení. Aby nedocházelo k záměně stávajících oddělení (nástupní, výstupní, krizové atd.) s těmito odděleními, které budou tvořit kostru vnitřní diferenciaci, navrhuje se dosavadní „oddělení“ přejmenovat na „oddíly“.

K bodům 9 a 10 (§ 59)

Legislativně technické změny vyplývající ze zrušení typu věznice s dohledem a věznice s dozorem.

K bodu 11 (§ 71 odst. 3)

Podle stávajícího znění ustanovení § 71 odst. 3 jsou odsouzení k doživotnímu trestu ubytování zpravidla po jednom. Toto ustanovení je předmětem kritiky, zejména ze strany Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT), který zdůrazňuje, že „*umístění doživotně odsouzených vězňů musí vycházet z důkladného a soustavného posouzení rizik a potřeb odsouzených založeného na individualizovaném plánu výkonu trestu, nikoliv pouze z délky trestu,*“⁸ a „*že by uplatňování příslušného režimu mělo v zásadě záležet na orgánech věznice a vždy by se mělo zakládat na hodnocení individuálního rizika, a nemělo by být automatickým výsledkem druhu vyneseného trestu. V tomto ohledu Výbor připomíná, že doživotně odsouzení vězni nejsou nutně více nebezpeční než ostatní vězni, a že doživotně odsouzení vězni – jako samozřejmě všichni vězni – jsou posíláni do vězení za trest, a ne proto, aby přijali trest.*“⁹

Doživotně odsouzený nemusí být a priori nebezpečnější, resp. nemusí během výkonu trestu představovat vyšší bezpečnostní riziko, než jiný odsouzený s kratším trestem. Míra bezpečnostních rizik není přímo úměrná délce trestu; nebezpečnost není ani nezbytným, ani trvalým rysem pachatele trestné činnosti. Individualizace přístupu k odsouzenému na základě rizika odsouzeného, a nikoli jako automatický důsledek uloženého druhu trestu, bude napříště prováděna prostřednictvím úpravy výkonu trestu velmi nebezpečných odsouzených (§ 72a zákona o výkonu trestu odnětí svobody).

K bodu 13 (§ 72b)

Vězeňská služba nebude moci povolit odsouzenému zařazenému soudem do věznice se zvýšenou ostrahou opuštění věznice [což je jinak za splnění zákonných podmínek možné v souvislosti s návštěvou podle § 19 odst. 8 zákona o výkonu trestu odnětí svobody nebo se může se jednat o odměnu podle § 45 odst. 2 písm. f) zákona o výkonu trestu odnětí svobody] ani přerušeni výkonu trestu [§ 45 odst. 2 písm. h), § 56 odst. 1 a 2 a § 68 zákona o výkonu trestu odnětí svobody].

Tím však není vyloučeno, aby odsouzený vykonávající trest ve věznici se zvýšenou ostrahou v situaci zvláštního zřetelné hodné (návštěva kriticky nemocného příbuzného nebo jeho pohřeb apod.), nehrozí-li nebezpečí útoku, nemohl opustit prostor věznice. Nebude se tak ale dít ve formě opuštění věznice nebo přerušeni výkonu trestu, kdy se odsouzený pohybuje mimo věznici samostatně, tj. bez přítomnosti příslušníků Vězeňské služby, ale v těchto případech se tak bude dít ve formě eskorty, tj. za přítomnosti příslušníků Vězeňské služby (eskortován může být odsouzený nejen k účasti na pohřbu apod. rodinného příslušníka, ale třeba taky ze zdravotních důvodů do mimovězeňského zdravotnického zařízení apod.).

Toto opatření, které platí již v současné době pro odsouzené k doživotnímu trestu (§ 71 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody), je motivováno snahou o zamezení vzniku mimořádných situací. Od tohoto ustanovení lze rovněž očekávat, že bude mít i dílčí motivační efekt, kdy se odsouzený bude snažit dosáhnout svým vzorným chováním, aby ho soud přeřadil do věznice mírnějšího typu.

⁸Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) ve dnech 25. března až 2. dubna 2008

⁹Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) ve dnech 1. až 10. dubna 2014

K čl. IV (přechodné ustanovení)

Aby nebylo zapotřebí v den nabytí účinnosti tohoto návrhu vydat pro každého vězně vykonávajícího trest odnětí svobody ve věznici s ostrahou rozhodnutí ředitele věznice, jehož obsahem by bylo jeho umístění do konkrétního typu oddělení podle stupně zabezpečení (navrhovaný § 12a zákona o výkonu trestu odnětí svobody), navrhuje se úprava přechodným ustanovením; v případech, kdy umístění vězně podle tohoto přechodného ustanovení nebude odpovídat bezpečnostním rizikům daného vězně, bude po nabytí účinnosti navrhovaného zákona vydáno rozhodnutí o jeho umístění do jiného oddělení. Tímto bude snížena administrativní náročnost, která by jinak byla spojena s vydáním vysokého počtu rozhodnutí, a odstraněno potenciální riziko nárazového zahlcení správních soudů nápadem správních žalob vězňů, kteří se svým umístěním do oddělení nebudou spokojeni.

K části třetí (novela zákona o výkonu vazby)

K bodu 1 (§ 3a)

Z obdobných důvodů jako ve věznicích (s ostrahou i se zvýšenou ostrahou) se navrhuje zřídit poradní komise i ve vazebních věznicích. V podrobnostech lze odkázat plně na odůvodnění k části druhé novelizačního bodu 1.

K bodu 2 [§ 4 a § 10 písm. d)]

Legislativně technická změna vyplývající ze zavedení legislativní zkratky „ministr“ v § 3a (viz novelizační bod 1 této části).

K bodu 3 [zrušení § 10 písm. e)]

Zrušení obsoletního ustanovení.

K části čtvrté (účinnost)

Navrhuje se, aby zákon nabyl účinnosti dne 1. října 2017. Delší legisvakantní lhůta je navrhována proto, aby Vězeňská služba ČR měla dostatečný čas pro změnu profilace věznic a programů zacházení včetně programů terapeutických.

V Praze dne 31. srpna 2015

Mgr. Bohuslav Sobotka, v.r.
předseda vlády

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., v.r.
ministr spravedlnosti

Platná znění s vyznačením navrhovaných změn a doplňků

Změna trestního zákoníku

§ 56

Výkon trestu odnětí svobody

(1) ~~Nepodmíněný trest odnětí svobody se vykonává diferencovaně ve věznici~~

- ~~a) s dohledem,~~
- ~~b) s dozorem,~~
- ~~c) s ostrahou, nebo~~
- ~~d) se zvýšenou ostrahou.~~

(2) ~~Soud zpravidla zařadí do věznice~~

- ~~a) s dohledem pachatele, kterému byl uložen trest za přečin spáchaný z nedbalosti a který dosud nebyl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin,~~
- ~~b) s dozorem pachatele, kterému byl uložen trest za přečin spáchaný z nedbalosti a který již byl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin, nebo pachatele, kterému byl uložen trest za úmyslný trestný čin ve výměře nepřevyšující tři léta a který dosud nebyl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin,~~
- ~~c) s ostrahou pachatele, kterému byl trest uložen za úmyslný trestný čin a nejsou zároveň splněny podmínky pro umístění do věznice s dozorem nebo se zvýšenou ostrahou, a pachatele, který byl odsouzen pro přečin spáchaný z nedbalosti a nebyl zařazen do výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dohledem nebo s dozorem,~~
- ~~d) se zvýšenou ostrahou pachatele, kterému byl uložen výjimečný trest (§ 54), kterému byl uložen trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 108), kterému byl za zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3) uložen trest odnětí svobody ve výměře nejméně osmi let, nebo který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl z vazby nebo z výkonu trestu.~~

(1) **Nepodmíněný trest odnětí svobody se vykonává diferencovaně ve věznici**

- a) s ostrahou, nebo**
- b) se zvýšenou ostrahou.**

(2) **Soud zpravidla zařadí do věznice**

- a) s ostrahou pachatele, u kterého nejsou splněny podmínky pro zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou,**
- b) se zvýšenou ostrahou pachatele, kterému byl uložen výjimečný trest (§ 54), kterému byl uložen trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 108), kterému byl za zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3) uložen trest odnětí svobody ve výměře nejméně osm let, nebo který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl nebo se pokusil uprchnout z vazby, z výkonu trestu nebo z výkonu zabezpečovací detence.**

(3) Soud může zařadit pachatele do věznice jiného typu, než do které má být podle odstavce 2 zařazen, má-li se zřetelem na závažnost trestného činu a na stupeň a povahu narušení pachatele za to, že bude působení na něj, aby vedl řádný život, v jiném typu věznice lépe zaručeno; do věznice se zvýšenou ostrahou zařadí však vždy pachatele, jemuž byl uložen trest odnětí svobody na doživotí.

(4) Způsob výkonu trestu v jednotlivých typech věznic upravuje jiný právní předpis.

§ 57

Přeřazení odsouzeného do věznice jiného typu

(1) Během výkonu trestu odnětí svobody může soud rozhodnout o přeřazení odsouzeného do věznice jiného typu, ~~který se od věznice, v níž dosud odsouzený trest vykonává, může lišit o jeden stupeň.~~

(2) O přeřazení odsouzeného do věznice s ~~mírnějším režimem~~ **ostrahou** rozhodne soud tehdy, jestliže chování odsouzeného a způsob, jakým plní své povinnosti, odůvodňují závěr, že přeřazení přispěje k jeho nápravě.

(3) O přeřazení odsouzeného do věznice s ~~přísnějším režimem~~ **se zvýšenou ostrahou** může soud rozhodnout, jestliže

- a) odsouzený závažným způsobem nebo opakovaně porušil stanovený pořádek nebo kázeň, nebo
- b) odsouzený byl pravomocně uznán vinným trestným činem, který spáchal během výkonu trestu.

(4) Z věznice se zvýšenou ostrahou nelze přeřadit

- a) odsouzeného, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí a který dosud nevykonal alespoň deset let tohoto trestu,
- b) jiného odsouzeného, který trest vykonává ve věznici se zvýšenou ostrahou, před výkonem alespoň jedné čtvrtiny uloženého trestu.

~~(5) Do věznice s dozorem a věznice s dohledem nelze přeřadit odsouzeného, který se má na základě rozhodnutí soudu podrobit ochrannému léčení v ústavní formě, nebo odsouzeného, kterému byl uložen trest vyhoštění.~~

~~(6) (5) Na návrh odsouzeného, který ve věznici určitého typu vykonával nepřetržitě alespoň jednu čtvrtinu uloženého trestu, nejméně však šest měsíců, může soud rozhodnout o jeho přeřazení do věznice s mírnějším režimem; to neplatí pro odsouzeného, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí a vykonává jej ve věznici se zvýšenou ostrahou.~~

(5) Na návrh odsouzeného, který ve věznici se zvýšenou ostrahou vykonával nepřetržitě alespoň jednu čtvrtinu uloženého trestu, nejméně však šest měsíců, může soud rozhodnout o jeho přeřazení do věznice ostrahou. Odsouzený, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí, může podat návrh na přeřazení do věznice s ostrahou nejdříve po výkonu deseti let tohoto trestu.

~~(7) (6)~~ **(6)** ~~Není-li návrhu podle odstavce 6 5 vyhověno, může jej odsouzený opakovat až po uplynutí šesti měsíců od skončení řízení o jeho předchozím návrhu.~~

Změna zákona o výkonu trestu odnětí svobody

§ 4

Poradní sbor

~~K uplatňování poznatků, forem a metod zacházení s odsouzenými, které napomáhají k dosažení účelu výkonu trestu, zřídí ředitel věznice poradní sbor. Členy poradního sboru jmenuje ředitel věznice s jejich souhlasem z odborníků, kteří nejsou zaměstnání ve věznici. Činnost člena poradního sboru je jiným úkonem v obecném zájmu²⁾. Vězeňská služba poskytuje členům poradního sboru cestovní náhrady podle zvláštního právního předpisu.~~

§ 4

Poradní komise

(1) K uplatňování poznatků, forem a metod zacházení s odsouzenými, které napomáhají k dosažení účelu výkonu trestu a k ochraně práv odsouzených, zřídí ředitel věznice poradní komisi (dále jen „komise“) z odborníků, kteří nejsou zaměstnání ve věznici.

(2) Členy komise jmenuje s jejich souhlasem ministr spravedlnosti (dále jen „ministr“) na návrh ředitele věznice na dobu čtyř let, a to i opakovaně. Ředitel věznice ministrovi podává návrhy na jmenování členů komise prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby. Komise se skládá minimálně z pěti členů.

(3) Ministr odvolá člena komise, jestliže poruší závažným způsobem nebo opakovaně povinnosti vyplývající z členství v komisi, a to na návrh ředitele věznice nebo předsedy komise. Ředitel věznice ministrovi podává návrh na odvolání člena komise prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby.

(4) Činnost člena komise je jiným úkonem v obecném zájmu. Vězeňská služba poskytne členovi komise při cestách v souvislosti s výkonem činnosti cestovní náhrady ve stejném rozsahu, výši a za podmínek stanovených zákoníkem práce pro zaměstnance v pracovním poměru; za pravidelné pracoviště člena komise se pro účely cestovních náhrad považuje místo jeho bydliště.

(5) Člen komise má povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozví v souvislosti s výkonem své funkce. Zprostit této povinnosti může člena komise ministr. Člen komise je povinen účastnit se jednání komise a podílet se řádně na její činnosti.

(6) Předseda komise každoročně do 31. března podává generálnímu ředitelství Vězeňské služby souhrnnou písemnou zprávu o činnosti komise za uplynulý rok. Ke zprávě o činnosti komise připojí své stanovisko ředitel věznice. Generální ředitelství Vězeňské služby vypracuje na základě zpráv komisí jednotlivých věznic celkovou komplexní zprávu o jejich činnosti a předloží ji ministrovi nejpozději do 30. května.

(7) Způsob jednání a vnitřní organizaci komise stanoví statut a jednací řád komise, který vydá generální ředitel Vězeňské služby.

§ 5

Místo výkonu trestu

(1) Trest se vykonává ve věznici nebo ve zvláštním oddělení vazební věznice. Věznice zřizuje a zrušuje ministr ~~spravedlnosti (dále jen „ministr“)~~ a jejich správu vykonává Vězeňská služba podle zvláštního zákona¹⁾.

(2) Vyžaduje-li zdravotní stav odsouzeného poskytnutí zdravotních služeb, které nelze poskytnout ve zdravotnickém zařízení Vězeňské služby, a výkon trestu nelze přerušit, trest se na nezbytně nutnou dobu vykonává poskytovateli zdravotních služeb mimo objekty spravované Vězeňskou službou, přičemž střežení odsouzeného v takovém případě zajišťuje nejblížeji věznice. Zvýšené náklady spojené s provedením takových opatření hradí zdravotnickému zařízení Vězeňská služba.

(3) Trestní opatření odnětí svobody u mladistvých^{3b)}, kteří nepřekročili 19. rok svého věku, se vykonává odděleně od ostatních odsouzených, a to ve věznicích nebo zvláštních odděleních pro mladistvé s uplatňováním vnitřní diferenciaci.

§ 8

Typy věznic

~~(1) Věznice se člení podle způsobu vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti do čtyř základních typů, a to~~

~~a) s dohledem,~~

~~b) s dozorem,~~

~~c) s ostrahou,~~

~~d) se zvýšenou ostrahou.~~

(1) Věznice se člení podle způsobu vnějšího střežení, zajištění bezpečnosti a režimu výkonu trestu do dvou typů, a to na věznici

a) s ostrahou a

b) se zvýšenou ostrahou.

(2) Vedle základních typů věznic uvedených v odstavci 1 se zřizují zvláštní věznice pro mladistvé.

(3) V rámci jedné věznice mohou být zřízena oddělení různých typů, pokud tím nebude ohrožen účel výkonu trestu.

§ 12a

Vnitřní členění věznice s ostrahou

(1) Věznice s ostrahou se podle stupně zabezpečení člení na oddělení

a) s nízkým stupněm zabezpečení,

b) se středním stupněm zabezpečení, a

c) s vysokým stupněm zabezpečení.

(2) Do oddělení podle odstavce 1 jsou odsouzení umístováni podle míry vnějšího

a vnitřního rizika.

(3) Vnější riziko vyjadřuje míru nebezpečnosti odsouzeného pro společnost, zejména s ohledem na trestnou činnost, za kterou mu byl uložen trest, délku trestu a druh zavinění a s přihlédnutím k tomu, zda již byl ve výkonu trestu. Vnitřní riziko vyjadřuje míru rizika ohrožení bezpečnosti během výkonu trestu s ohledem na individuální charakteristiku odsouzeného, v níž se zohledňují zejména povaha jeho trestné činnosti, nevykonaná ochranná opatření, průběh předchozích výkonů trestu a hrozba útěku.

(4) O umístění do některého z oddělení věznice s ostrahou rozhoduje ředitel věznice. Proti tomuto rozhodnutí může odsouzený podat do 3 dnů ode dne oznámení rozhodnutí stížnost, o které rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. Ke stížnosti se vždy vyjádří poradní komise. Ředitel věznice může sám stížnosti po souhlasném vyjádření poradní komise vyhovět.

§ 16

Sociální podmínky odsouzených a poskytování zdravotních služeb

(1) Odsouzeným se poskytuje pravidelná strava za podmínek a v hodnotách, které odpovídají požadavku udržení zdraví a přihlížejí k jeho zdravotnímu stavu, věku a obtížnosti vykonávané práce. V rozsahu, v jakém to umožňuje provoz věznice, se přitom přihlíží k požadavkům kulturních a náboženských tradic odsouzených.

(2) Jsou-li pro to vytvořeny ve věznici odpovídající stavební, materiální a hygienické podmínky, umožní se zejména odsouzeným umístěným ve výstupních ~~odděleních~~ **oddílech** věznic, aby si stravu připravovali sami z potravin dodaných věznicí.

(3) Každý odsouzený musí mít zabezpečeno lůžko a uzamykatelnou skříňku k uložení osobních věcí.

(4) Odívání odsouzených musí odpovídat klimatickým podmínkám a musí dostatečně chránit jejich zdraví.

(5) Odsouzeným se zabezpečuje denně osmihodinová doba ke spánku, doba potřebná k osobní hygieně a úklidu, stravování, nejméně jednododinová vycházka a přiměřené osobní volno.

(6) Odsouzený má právo na zdravotní služby v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem⁵⁾ s přihlédnutím k omezením vyplývajícím z účelu trestu.

(7) Odsouzený s těžkým zdravotním postižením má právo na zajištění přiměřených podmínek umožňujících důstojný výkon trestu.

(8) Odsouzenému, který není zařazen do práce, neodmítl bez závažného důvodu práci a neměl v období jednoho kalendářního měsíce jiný příjem nebo jiné finanční prostředky ve výši alespoň 100 Kč, poskytuje věznice jedenkrát za měsíc balíček, který obsahuje základní věci osobní potřeby.

(9) O závažném onemocnění odsouzeného nebo o jeho úrazu vyžadujícím hospitalizaci vyrozumí věznice bez odkladu osobu, kterou odsouzený určil, nebo jeho osobu blízkou; osobu blízkou nevyrozumí, pokud ji odsouzený požádal, aby tak neučinila. Věznice vždy vyrozumí bez odkladu některou z těchto osob, jakož i státního zástupce, který vykonává dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu trestu, v případě, že dojde k úmrtí odsouzeného.

(10) Sociální pracovník věznice zajišťuje odsouzenému právo na poskytování sociálního

poradenství, pomoci a podpory v rozsahu stanoveném zákonem upravujícím poskytování sociálních služeb.

§ 19

Návštěvy

(1) Odsouzený má právo přijímat v čase určeném ředitelem věznice návštěvy blízkých osob na dobu 3 hodin během jednoho kalendářního měsíce.

(2) Návštěvy probíhají zpravidla v místnostech k tomu určených. Návštěvy odsouzených umístěných v lůžkové části zdravotnického zařízení jsou možné jen tehdy, jestliže s tím ošetřující lékař s ohledem na zdravotní stav odsouzeného souhlasí. Je-li odsouzený umístěn u poskytovatele zdravotních služeb mimo objekty spravované Vězeňskou službou, projedná podmínky uskutečnění návštěvy Vězeňská služba s poskytovatelem zdravotních služeb.

(3) Nestanoví-li vnitřní řád věznice počet vyšší, mohou odsouzeného současně navštívit nejvýše 4 osoby včetně nezletilých dětí. Nezletilé děti ve věku do 15 let se mohou zúčastnit návštěvy pouze v doprovodu osoby starší 18 let.

(4) V zájmu nápravy odsouzeného nebo z jiného závažného důvodu lze odsouzenému povolit návštěvu jiných než blízkých osob. Ředitelé věznic mohou ve zvlášť odůvodněných případech povolit návštěvu mezi odsouzenými, kteří jsou blízkými osobami. Náklady předvedení hradí v takovém případě odsouzení rovným dílem, nedohodnou-li se jinak.

(5) Ředitel věznice může povolit uskutečnění návštěvy odsouzeného bez zrakové a sluchové kontroly zaměstnanců Vězeňské služby v prostorách k tomu určených.

(6) V odůvodněných případech může ředitel věznice rozhodnout, že z bezpečnostních důvodů se návštěva uskuteční v místnosti, kde je návštěvník od odsouzeného oddělen přepážkou.

(7) Při návštěvách jsou odsouzení povinni chovat se slušně a ohleduplně k ostatním přítomným osobám. Nesmějí odevzdávat nebo přijímat peníze, dopisy nebo jiné věci, s výjimkou věcí povolených ředitelem věznice nebo jím pověřeným zaměstnancem Vězeňské služby.

(8) Odsouzenému může ředitel věznice povolit v souvislosti s návštěvou opuštění věznice, lze-li mít důvodně za to, že tím nebude ohrožen účel výkonu trestu.

(9) Zaměstnanec Vězeňské služby je oprávněn návštěvu přerušit nebo předčasně ukončit bez náhrady, jestliže odsouzený nebo návštěvníci přes upozornění porušují pořádek, kázeň nebo bezpečnost věznice.

§ 41

Program zacházení

(1) Program zacházení se zpracovává na základě komplexní zprávy o odsouzeném s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti a příčiny trestné činnosti.

(2) Komplexní zpráva je shrnutím výsledků psychologického, pedagogického, sociálního, případně lékařského posouzení, hodnocení rizik a potřeb a jiných dostupných materiálů k osobě odsouzeného; její obsah je důvěrný.

(3) Program zacházení obsahuje konkrétně formulovaný cíl působení na odsouzeného,

metody zacházení s odsouzeným směřující k dosažení cíle a způsob a četnost hodnocení. Pravidelnou součástí programu zacházení je určení způsobu zaměstnávání odsouzeného, případně jeho účasti na pracovní terapii, vzdělávání anebo jiné náhradní činnosti, směřující k vytvoření předpokladů pro jeho soběstačný život v souladu se zákonem. Pokud u odsouzeného přichází v úvahu více variant programu zacházení, umožní se mu výběr.

(4) V rámci programu zacházení se pro odsouzené nezařazené do výstupního oddělení **oddílu** vytvářejí nejméně 3 měsíce před propuštěním podmínky pro soběstačný život v souladu se zákonem a za tím účelem se aktualizuje program zacházení.

(5) Při vypracování programu zacházení věznice podle potřeby spolupracuje s příslušnými orgány sociálního zabezpečení.

§ 45

Odměny

(1) Jestliže odsouzený svým chováním a jednáním nebo příkladným činem projevuje odpovědný přístup k plnění stanovených povinností a spolupracuje při naplňování účelu výkonu trestu, lze mu udělit odměnu.

(2) Odměnami jsou:

- a) pochvala,
- b) mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin,
- c) povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby odsouzenému, který jinak tyto nákupy nemůže provádět,
- d) zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu 3 kalendářních měsíců,
- e) věcná nebo peněžitá odměna až do výše 1 000 Kč,
- f) rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu 1 měsíce,
- g) povolení opustit věznici až na 24 hodin v souvislosti s návštěvou nebo s programem zacházení,
- h) přerušování výkonu trestu.

§ 46

Kázeňské tresty

(1) Kázeňským přestupkem je zaviněné porušení zákonem stanovené nebo na jeho základě uložené povinnosti, pořádku nebo kázně během výkonu trestu.

(2) Za kázeňský přestupek lze odsouzenému uložit kázeňský trest. Kázeňský trest se neuloží, jestliže samotným projednáním kázeňského přestupku s odsouzeným lze dosáhnout sledovaného účelu.

(3) Kázeňskými tresty jsou:

- a) důtka,
- b) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu 3 kalendářních měsíců,

- c) zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce,
- d) pokuta až do výše 5 000 Kč,
- e) propadnutí věci,
- f) umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,
- g) celodenní umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** až na 20 dnů,
- h) umístění do samovazby až na 20 dnů,
- i) odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.

(4) Výkon kázeňských trestů uvedených v odstavci 3 písm. f) a g) lze uložit též podmíněně se zkušební dobou až na 6 měsíců. Zkušební doba počíná běžet právní mocí rozhodnutí o kázeňském přestupku. Nespáchá-li odsouzený během zkušební doby jiný kázeňský přestupek, kázeňský trest se zahradí. V opačném případě odsouzený kázeňský trest vykoná; tím není dotčena jeho odpovědnost za kázeňský přestupek spáchaný ve zkušební době.

§ 49

Umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** a samovazby

(1) K uložení kázeňského trestu celodenního umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** a umístění do samovazby je nezbytné předchozí posouzení lékaře, že odsouzený je zdravotně způsobilý podrobit se tomuto kázeňskému trestu.

(2) Před nástupem kázeňského trestu celodenního umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** nebo umístění do samovazby a nejméně jednou týdně v průběhu jeho výkonu musí být odsouzený prohlédnut lékařem, který posoudí, zda je zdravotně způsobilý k výkonu tohoto kázeňského trestu. Tím není dotčeno právo odsouzeného na poskytování zdravotních služeb i v jiné době během výkonu kázeňského trestu.

(3) Při kázeňském trestu umístění do samovazby odsouzený nepracuje, neúčastní se programu zacházení, není mu dovoleno kouřit, číst denní tisk, knihy nebo jiné publikace, kromě právnické, vzdělávací nebo náboženské literatury, a nakupovat potraviny a věci osobní potřeby s výjimkou hygienických potřeb. Není mu dovoleno odpočívat na lůžku mimo dobu k tomu vnitřním řádem určenou. Stejně se postupuje i při kázeňském trestu celodenního umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** s tím rozdílem, že odsouzený je povinen vykonávat úklidové práce a práce nezbytné k zajištění běžného provozu ve věznici.

(4) S výkonem znovu uloženého kázeňského trestu celodenního umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** nebo umístění do samovazby nelze začít dříve než po uplynutí alespoň 10 dnů od výkonu některého z těchto kázeňských trestů. Jestliže však kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** nebo umístění do samovazby byl znovu uložen ještě v průběhu výkonu některého z těchto kázeňských trestů, lze vykonat oba takové kázeňské tresty bezprostředně za sebou.

§ 56

Přerušení výkonu trestu

(1) V případě úspěšného plnění programu zacházení a dosahování účelu výkonu trestu

může ředitel věznice formou odměny přerušit výkon trestu odsouzenému až na 20 dnů během kalendářního roku. Doba přerušení se počítá do výkonu trestu.

(2) Pro naléhavé rodinné důvody může ředitel věznice přerušit odsouzenému výkon trestu až na 10 dnů během kalendářního roku.

(3) Je-li třeba odsouzenému neodkladně poskytnout zdravotní službu, kterou nelze zajistit ve věznici nebo ve specializovaném zdravotnickém zařízení Vězeňské služby, může ředitel věznice na nezbytně nutnou dobu výkon trestu odsouzenému přerušit. Pokud si odsouzený újmu na zdraví nezpůsobil úmyslně, doba přerušení výkonu trestu nepřesahující 30 dnů v kalendářním roce se započítává do doby výkonu trestu.

HLAVA IV

ODLIŠNOSTI VÝKONU TRESTU U NĚKTERÝCH SKUPIN ODSOUZENÝCH

Díl 1

Obecná ustanovení

§ 58

(1) Pokud tato hlava neobsahuje ustanovení zvláštní, užije se na výkon trestu dále uvedených skupin odsouzených ostatních ustanovení tohoto zákona.

(2) Při výkonu trestu odsouzených uvedených v této hlavě se přihlíží k jejich psychickým, fyziologickým a věkovým zvláštnostem.

(3) Pro odsouzené uvedené v § 67, 69 a 70 se zpravidla ve věznici zřizují ~~specializovaná oddělení~~ **specializované oddíly**. Totéž platí pro příslušníky bezpečnostních sborů, vojáky z povolání a strážníky obecní policie, byť jejich služební nebo obdobný poměr již netrvá.

Díl 2

Výkon trestu ve věznici pro místní výkon trestu

§ 59

(1) Trest lze za podmínek stanovených tímto zákonem vykonávat též ve věznici pro místní výkon trestu.

(2) Věznice pro místní výkon trestu zřizuje ministr po dohodě s obcí, která se má na zajišťování provozu věznice podílet. ~~Věznice pro místní výkon trestu se zřizují jako věznice pro společný výkon trestu odsouzených, jinak zařazených do věznice s dohledem nebo s dozorem, a výjimečně též jako věznice s ostrahou.~~

(3) Obec zajišťuje provoz věznice pro místní výkon trestu z hlediska finančního a vytváří potřebné stavebně technické podmínky pro výkon účinného střežení věznice.

(4) Na provoz věznice pro místní výkon trestu stát poskytuje obci dotace v závislosti na kapacitě věznice. Způsob výpočtu výše dotací a podmínky jejich poskytování stanoví vláda nařízením.

(5) Za střežení a za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu trestu odpovídá Vězeňská služba.

(6) Do věznice pro místní výkon trestu zařazuje generální ředitelství Vězeňské služby odsouzené, u nichž trest nebo jeho nevykonaný zbytek nepřevyšuje 6 měsíců. Do této věznice

nelze zařadit odsouzeného, **kterému byl uložen výkon trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou nebo** který má soudem uložené ochranné léčení v ústavní formě nebo zabezpečovací detenci.

(7) V závislosti na kapacitě věznice pro místní výkon trestu se odsouzený k výkonu trestu umístí do takové věznice, která je v místě jeho bydliště nebo v jeho blízkosti.

(8) Během výkonu trestu ve věznici pro místní výkon trestu jsou odsouzení povinni vykonávat práce ve prospěch obce za podmínek, za nichž věznice zajišťují zaměstnávání odsouzených. Nemůže-li obec po přechodnou dobu tyto práce zajistit, věznice pro místní výkon trestu může zaměstnávání odsouzených zajistit smluvně i s jinými subjekty.

(9) Odsouzenému, který řádně plní své povinnosti, může ředitel věznice pro místní výkon trestu přerušit výkon trestu na dny pracovního klidu.

(10) Ustanovení tohoto zákona o přerušení výkonu trestu ze zdravotních důvodů tím není dotčeno.

§ 64

Kázeňské tresty ukládané mladistvým

(1) Za kázeňský přestupek lze mladistvému uložit jen některý z těchto kázeňských trestů:

- a) důtku,
- b) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu 2 kalendářních měsíců,
- c) zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce,
- d) propadnutí věci,
- e) umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** až na 14 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení s mladistvými,
- f) celodenní umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** až na 10 dnů,
- g) umístění do samovazby až na 10 dnů,
- h) odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.

(2) Výkon kázeňských trestů uvedených v odstavci 1 písm. e) a f) lze uložit též podmíněně se zkušební dobou až na 6 měsíců.

§ 68

Přerušení výkonu trestu u odsouzených žen

Odsouzené ženě, která před nástupem výkonu trestu řádně pečovala o své nezletilé dítě, lze po vyjádření příslušného orgánu sociálněprávní ochrany dětí prodloužit dobu, po kterou je přerušen výkon trestu, až o 10 dnů v kalendářním roce k návštěvě dítěte, které se nachází v péči jiné osoby.

Výkon doživotního trestu

§ 71

(1) Vnitřní řád věznice, jakož i obsah a formy zacházení s odsouzenými k doživotnímu

trestu musí přihlížet též k povaze tohoto trestu a nebezpečnosti odsouzených, kterým je takový trest uložen.

(2) Odsouzenému k doživotnímu trestu nelze přerušit výkon trestu nebo mu udělit kázeňskou odměnu spočívající v povolení dočasně opustit věznici v souvislosti s návštěvou nebo s programem zacházení.

~~(3) Odsouzení k doživotnímu trestu jsou ubytováni zpravidla po jednom.~~

Výkon trestu velmi nebezpečných odsouzených

§ 72a

(1) Velmi nebezpečným odsouzeným je odsouzený,

- a) který byl odsouzen k výjimečnému trestu,
- b) proti kterému je vedeno trestní stíhání pro zvlášť závažný zločin spáchaný během výkonu vazby nebo výkonu trestu,
- c) který se v posledních pěti letech pokusil uprchnout nebo uprchl z výkonu vazby nebo výkonu trestu,
- d) u kterého lze důvodně předpokládat, že ohrozí bezpečnost jiných osob.

(2) Velmi nebezpečný odsouzený se zpravidla umísťuje do ~~oddělení~~ **oddílu** se zesíleným stavebně technickým zabezpečením. Rozhodnutí ředitele věznice o zařazení do ~~oddělení~~ **oddílu** se zesíleným stavebně technickým zabezpečením se vyhotovuje písemně a doručuje se odsouzenému. Proti rozhodnutí může odsouzený podat do 3 dnů od doručení stížnost, která nemá odkladný účinek. O stížnosti rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby.

(3) Velmi nebezpečný odsouzený podle odstavce 1 písm. a) až c) se do ~~oddělení~~ **oddílu** se zesíleným stavebně technickým zabezpečením umístí na dobu nejdéle 90 dnů. Nejsou-li v této době zjištěny důvody podle odstavce 1 písm. d), odsouzený se z tohoto ~~oddělení~~ **oddílu** vyřadí. Jsou-li v této době takové důvody zjištěny, odsouzený se v tomto ~~oddělení~~ **oddílu** ponechá, a to i opakovaně, nejdéle na dalších 180 dnů.

(4) Velmi nebezpečný odsouzený podle odstavce 1 písm. d) se do ~~oddělení~~ **oddílu** se zesíleným stavebně technickým zabezpečením umístí na dobu nejdéle 180 dnů. Nejsou-li v této době zjištěny důvody pro toto umístění, odsouzený se z tohoto ~~oddělení~~ **oddílu** vyřadí. Jsou-li v této době takové důvody zjištěny, odsouzený se v tomto ~~oddělení~~ **oddílu** ponechá, a to i opakovaně, nejdéle na dalších 180 dnů.

(5) Odsouzený zařazený ~~do oddělení~~ **do oddílu** se zesíleným stavebně technickým zabezpečením může požádat ředitele věznice o vyřazení z ~~tohoto oddělení~~ **tohoto oddílu**, má-li za to, že důvody pro takové zařazení nenastaly nebo pominuly. Rozhodnutí o žádosti se vyhotovuje písemně a doručuje se odsouzenému. Proti rozhodnutí může odsouzený podat do 3 dnů od doručení stížnost, která nemá odkladný účinek. O stížnosti rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. Byla-li žádost odsouzeného zamítnuta, může ji odsouzený podat znovu až po uplynutí tří měsíců od právní moci rozhodnutí.

Díl 10

Výkon trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou

§ 72b

Při výkonu trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou se nepoužijí ustanovení § 19 odst. 8, § 45 odst. 2 písm. g) a h), § 56 odst. 1 a 2 a § 68.

§ 74

Výstupní ~~oddělení~~ oddíl

(1) Ve věznicích lze zřídit výstupní ~~oddělení~~ **oddíl**, do nichž se přiměřenou dobu před očekávaným skončením výkonu trestu zpravidla zařazují odsouzení, kterým byl uložen trest na dobu delší než 3 roky, a odsouzení, jimž je třeba pomáhat při vytváření příznivých podmínek pro soběstačný život v souladu se zákonem.

(2) Programy zacházení jsou po zařazení odsouzených do výstupního ~~oddělení~~ **oddílu** aktualizovány a zaměřeny na jejich přípravu na soběstačný život v souladu se zákonem.

Změna zákona o výkonu vazby

§ 3a

Poradní komise

(1) K zajištění podmínek výkonu vazby a k ochraně práv obviněných zřídí ředitel věznice poradní komisi (dále jen „komise“) z odborníků, kteří nejsou zaměstnání ve věznici.

(2) Členy komise jmenuje s jejich souhlasem ministr spravedlnosti (dále jen „ministr“) na návrh ředitele věznice na dobu čtyř let, a to i opakovaně. Ředitel věznice ministrovi podává návrhy na jmenování členů komise prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby. Komise se skládá minimálně z pěti členů.

(3) Ministr odvolá člena komise, jestliže poruší závažným způsobem nebo opakovaně povinnosti vyplývající z členství v komisi, a to na návrh ředitele věznice nebo předsedy komise. Ředitel věznice ministrovi podává návrh na odvolání člena komise prostřednictvím generálního ředitele Vězeňské služby.

(4) Činnost člena komise je jiným úkonem v obecném zájmu. Vězeňská služba poskytne členovi komise při cestách v souvislosti s výkonem činnosti cestovní náhrady ve stejném rozsahu, výši a za podmínek stanovených zákoníkem práce pro zaměstnance v pracovním poměru; za pravidelné pracoviště člena komise se pro účely cestovních náhrad považuje místo jeho bydliště.

(5) Člen komise má povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozví v souvislosti s výkonem své funkce. Zprostit této povinnosti může člena komise ministr. Člen komise je povinen účastnit se jednání komise a podílet se řádně na její činnosti.

(6) Předseda komise každoročně do 31. března podává generálnímu ředitelství Vězeňské služby souhrnnou písemnou zprávu o činnosti komise za uplynulý rok.

Ke zprávě o činnosti komise připojí své stanovisko ředitel věznice. Generální ředitelství Vězeňské služby vypracuje na základě zpráv komisí jednotlivých věznic celkovou komplexní zprávu o jejich činnosti a předloží ji ministrovi nejpozději do 30. května.

(7) Způsob jednání a vnitřní organizaci komise stanoví statut a jednací řád komise, který vydává generální ředitel Vězeňské služby.

§ 4

Místo výkonu vazby

Vazba se vykonává ve vazební věznici nebo ve zvláštním oddělení věznice (dále jen "věznice"). Věznice zřizuje a zrušuje ministr ~~spravedlnosti~~. Správu věznic vykonává Vězeňská služba.

§ 10

Propuštění obviněných

Věznice neodkladně propustí obviněného z výkonu vazby, jestliže obdržela

- a) písemný příkaz, aby obviněný byl propuštěn na svobodu, vydaný soudem na základě jeho rozhodnutí,
- b) písemný příkaz, aby obviněný byl propuštěn na svobodu, vydaný státním zástupcem na základě jeho rozhodnutí v případech stanovených zvláštním zákonem⁴⁾,
- c) písemný příkaz státního zástupce, aby obviněný byl propuštěn na svobodu, vydaný při výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů při výkonu vazby,
- d) písemný příkaz, aby obviněný byl propuštěn na svobodu na základě rozhodnutí prezidenta republiky nebo ministra ~~spravedlnosti~~ v řízení o udělení milosti,
- e) ~~písemný příkaz, aby obviněný byl propuštěn na svobodu na základě rozhodnutí ministra spravedlnosti v řízení o mimořádných opravných prostředcích nebo v řízení o vydání do ciziny.~~

Návrh

Platné znění vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody,
s vyznačením navrhovaných změn a doplnění

(pro informaci)

~~§ 6~~

~~Přijímací oddělení~~

~~(1) Po nástupu do výkonu trestu se nově přijatí odsouzení ubytují v přijímacím oddělení věznice, a to odděleně podle zásad uvedených v § 7 zákona.~~

~~(2) Během pobytu v přijímacím oddělení, který zpravidla nepřevyší jeden týden, se odsouzený podrobí vstupní lékařské prohlídce včetně nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření.~~

~~(3) Po uzavření vstupní lékařské prohlídky správa věznice zasílá okamžitě Generálnímu ředitelství Vězeňské služby všechny údaje nezbytné k rozhodnutí o umístění odsouzeného do konkrétní věznice.~~

§ 6

Přijímací oddíl

(1) Po nástupu do výkonu trestu se nově přijatí odsouzení ubytují v přijímacím oddílu věznice, a to odděleně podle zásad uvedených v § 7 zákona.

(2) Během pobytu v přijímacím oddílu, který zpravidla nepřevyší dva týdny, se odsouzený podrobí vstupní lékařské prohlídce včetně nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření.

(3) Odsouzený zařazený soudem do věznice s ostrahou se podrobí během pobytu v přijímacím oddílu rovněž vstupnímu vyhodnocení vnějších a vnitřních rizik ke stanovení stupně zabezpečení.

(4) Po uzavření vstupní lékařské prohlídky a u odsouzených zařazených soudem do věznice s ostrahou po stanovení stupně zabezpečení zašle správa věznice bez zbytečného odkladu Generálnímu ředitelství Vězeňské služby všechny údaje nezbytné k rozhodnutí o umístění odsouzeného do konkrétní věznice.

§ 6a

Stanovení stupně zabezpečení u odsouzených zařazených soudem do věznice s ostrahou

(1) Do oddělení s nízkým stupněm zabezpečení se umístí odsouzený s nízkým vnějším a vnitřním rizikem.

(2) Odsouzeným s nízkým vnějším a vnitřním rizikem je

a) odsouzený za nedbalostní trestný čin k trestu odnětí svobody nepřevyšujícímu 3 roky, pokud u něj nebyly zjištěny skutečnosti vyžadující vyšší stupeň zabezpečení, nebo

b) odsouzený za úmyslný trestný čin spáchaný bez prvku násilí nebo sexuálního motivu anebo sexuálního či drogového kontextu k trestu odnětí svobody nepřevyšujícímu 1 rok, který dosud nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody, pokud u něj nebyly zjištěny skutečnosti vyžadující vyšší stupeň zabezpečení.

(3) Do oddělení se středním stupněm zabezpečení se umístí odsouzený se středním vnějším a vnitřním rizikem.

(4) Odsouzeným se středním vnějším a vnitřním rizikem je

a) odsouzený za nedbalostní trestný čin k trestu odnětí svobody převyšujícímu 3 roky, pokud u něj nebyly zjištěny skutečnosti vyžadující vyšší stupeň zabezpečení, nebo

b) odsouzený za úmyslný trestný čin spáchaný bez prvku násilí nebo sexuálního motivu anebo sexuálního či drogového kontextu k trestu odnětí svobody nepřevyšujícímu 3 roky, který je ve výkonu trestu odnětí svobody za úmyslný trestný čin nejvýše potřetí, pokud u něj nebyly zjištěny skutečnosti vyžadující vyšší stupeň zabezpečení.

(5) Do oddělení s vysokým stupněm zabezpečení se umístí odsouzený s vysokým vnějším a vnitřním rizikem.

(6) Odsouzeným s vysokým vnějším a vnitřním rizikem je odsouzený za trestný čin, u kterého nejsou splněny podmínky pro umístění do oddělení s nízkým nebo středním stupněm zabezpečení.

§ 7

Umísťování odsouzených do konkrétní věznice

(1) Při rozhodování o umísťování odsouzených podle § 9 odst. 3 zákona se Generální ředitelství Vězeňské služby řídí zejména druhem programů zacházení s odsouzenými realizovaných v jednotlivých věznicích, možností poskytovat nebo zajišťovat potřebné zdravotní služby a podle možností též přihlíží k tomu, aby odsouzený vykonával trest odnětí svobody (dále jen "trest") co nejblíže místu pobytu blízkých osob.

(2) Rozhodnutí o umístění do konkrétní věznice se bez odkladu sdělí odsouzenému, aby o něm mohl informovat blízké osoby. Pokud odsouzený nemá prostředky na to, aby informoval blízké osoby, odešle informaci o svém pobytu na náklady věznice.

§ 8

Nástupní ~~oddělení~~ oddíl

(1) Odsouzené přijímá v příslušné věznici odborná komise ve složení vedoucí oddělení výkonu trestu (oddělení výkonu vazby a trestu), psycholog, speciální pedagog, sociální pracovník, vychovatel, popřípadě další zaměstnanci Vězeňské služby určené ředitelem věznice (dále jen "odborní zaměstnanci").

(2) Po přijetí do věznice se nově přijatí odsouzení ubytují odděleně od ostatních odsouzených, a to v nástupním ~~oddělení~~ oddílu věznice. Během pobytu v nástupním oddělení, jehož délka se určuje individuálně a zpravidla nepřevyší dva týdny, oddílu

a) zpracují určené odborní zaměstnanci komplexní zprávu o odsouzeném, včetně návrhu programu zacházení s odsouzeným,

- b) se odsouzený podrobně seznamuje s obsahem zákona, této vyhlášky, vnitřního řádu a s prostředím, ve kterém bude trest vykonávat.

(3) Po splnění úkonů uvedených v odstavci 2 se odsouzený zpravidla do tří dnů předvolá před odborné zaměstnance, kteří s ním projednají obsah programu zacházení a určí vychovatele, jemuž je svěřen do péče. Odborní zaměstnanci přitom postupují podle zásad stanovených v § 7 zákona a dbají, aby diferencovaným výkonem trestu méně narušení odsouzení vykonávali trest odděleně od více narušených odsouzených a aby se uplatňovaly účinnější prostředky k dosažení účelu trestu.

Přemísťování odsouzených

§ 9

(1) Odsouzený se přemístí na přechodnou dobu do jiné věznice:

- a) na dožádání policejního orgánu schválené ředitelem krajského ředitelství Policie České republiky nebo vedoucím jeho územního odboru, ředitelem útvaru Policie České republiky s působností na celém území České republiky nebo vedoucím jeho odboru, ředitelem Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky nebo vedoucím oddělení Generální inspekce bezpečnostních sborů nebo jiným vedoucím zaměstnancem, jde-li o jiný policejní orgán,
- b) na příkaz státního zástupce nebo předsedy senátu, který potřebuje odsouzeného vyslechnout,
- c) není-li možné ve věznici, kde odsouzený vykonává trest, zabezpečit uplatnění přiměřených omezení ve smyslu § 27 odst. 4 zákona,
- d) na návrh lékaře za účelem poskytnutí potřebných zdravotních služeb,
- e) na návrh ředitele věznice z důvodů hodných zvláštního zřetele,
- f) za účelem účasti na občanskoprávním řízení před soudem.

(2) Odsouzený smí být přemístěn pouze do věznice, ve které je zřízeno oddělení stejného základního typu **a stupně zabezpečení**, v němž vykonává trest, nebo do věznice, ve které je ~~zřízeno příjímací oddělení~~ **zřízen příjímací oddíl**. Při ubytování odsouzených během přemístění se užije ustanovení § 6 odst. 1.

§ 10

(1) Odsouzený se přemístí do jiné věznice na dobu nikoliv přechodnou:

- a) rozhodnutím Generálního ředitelství Vězeňské služby z důvodů hodných zvláštního zřetele v zájmu zabezpečení plnění účelu výkonu trestu nebo zabezpečení plnění úkolů Vězeňské služby anebo z důvodu poskytnutí potřebných zdravotních služeb,
- b) po vzájemné dohodě ředitelů věznic stejného základního typu **a stupně zabezpečení** uplatňujících obdobné programy zacházení s odsouzenými za účelem prohloubení výchovného vlivu výkonu trestu nebo na základě kladného rozhodnutí o žádosti odsouzeného nebo jemu blízkých osob.

(2) Je-li vedeno řízení o podmíněném propuštění nebo o přearažení odsouzeného do věznice jiného typu, je třeba dbát, aby odsouzený nebyl bez závažného důvodu

premísťovaný do väznice mimo obvod soudu, ktorý takové řízení vede.

§ 11

O přemístění odsouzeného na dobu delší než sedm dní správa věznice bezodkladně informuje jemu blízké osoby, pokud tak nemůže učinit odsouzený, a v případě, že se proti odsouzenému vede jiné trestní řízení, i příslušný orgán činný v trestním řízení.

§ 11a

Změna stupně zabezpečení u odsouzených zařazených soudem do věznice s ostrahou

(1) Změna stupně zabezpečení je možná pouze na základě:

- a) změny vnějších nebo vnitřních rizik,
- b) hodnocení plnění programu zacházení,
- c) hodnocení dodržování vězeňského režimu, nebo
- d) realizace programu výstupního zacházení.

(2) V případě změny vnějších nebo vnitřních rizik ředitel věznice rozhodne o umístění odsouzeného do oddělení s vyšším nebo nižším stupněm zabezpečení, který se v případě umístění do oddělení s vysokým stupněm zabezpečení může lišit až o 2 stupně.

(3) Na základě výsledku hodnocení plnění programu zacházení může ředitel věznice rozhodnout o umístění odsouzeného do oddělení s vyšším nebo nižším stupněm zabezpečení, který se liší o 1 stupeň od oddělení, ve kterém vykonává trest odnětí svobody.

(4) Na základě výsledku hodnocení dodržování vězeňského režimu může ředitel věznice rozhodnout o umístění odsouzeného do oddělení s vyšším nebo nižším stupněm zabezpečení, který se liší o 1 stupeň od oddělení, ve kterém vykonává trest odnětí svobody. Do oddělení s nižším stupněm zabezpečení může být odsouzený umístěn pouze v případě kladného hodnocení plnění programu zacházení.

(5) V souvislosti s realizací programu výstupního zacházení může ředitel věznice rozhodnout o umístění odsouzeného do oddělení s nižším stupněm zabezpečení, který se liší o 1 stupeň od oddělení, ve kterém vykonává trest odnětí svobody. K umístění do oddělení s nižším stupněm zabezpečení může dojít nejdříve 6 měsíců před očekávaným skončením výkonu trestu odnětí svobody.

§ 12

Výstupní oddělení oddíl

Do výstupního oddělení oddílu zařazuje odsouzené zpravidla šest měsíců před očekávaným skončením výkonu trestu ředitel věznice na návrh odborných zaměstnanců (§ 8 odst. 1).

§ 17

Ubytování

(1) K uložení osobních věcí se každému odsouzenému poskytne uzamykatelná skříňka. Odsouzený je povinen kdykoliv umožnit zaměstnanci Vězeňské služby provést kontrolu svých osobních věcí.

(2) Kromě vybavení, stanoveného v § 16 odst. 3 zákona, musejí být místnosti, ve kterých jsou odsouzení ubytováni, vybaveny stolkem a židlemi v množství odpovídajícím počtu ubytovaných odsouzených.

(3) O způsobu úpravy ložnic, lůžek, skříněk a prostorů na uložení osobních věcí odsouzených rozhoduje ředitel věznice. Odsouzeným lze povolit přiměřenou individuální estetickou úpravu místností, ve kterých jsou ubytováni.

(4) K udržování pořádku, čistoty a hygieny v ložnicích a dalších prostorách ubytoven se odsouzeným vydávají v potřebném množství běžné čisticí a dezinfekční prostředky.

(5) Jsou-li ubytovacími místnostmi cely, musí být vybaveny sociálním zařízením, které obsahuje záchod a umyvadlo s tekoucí pitnou vodou. Záchod musí být oddělen od zbývajících prostorů cely alespoň neprůhlednou zástěnou. Do každé cely musí být zavedeno elektrické osvětlení a signalizační (přivolávací) zařízení.

(6) V ubytovací místnosti určené pro ubytování více odsouzených musí na jednoho odsouzeného připadat ubytovací plocha nejméně 4 m². Cella nebo ložnice určená k ubytování pouze jedné osoby nesmí mít ubytovací plochu menší než 6 m². Umístit odsouzeného do ubytovací místnosti určené pro ubytování více odsouzených, v níž na něho případně ubytovací plocha menší než 4 m², lze pouze tehdy, jestliže celkový počet odsouzených vykonávajících trest ve věznicích téhož základního typu **a stupně zabezpečení** v rámci republiky překročí kapacitu věznic stanovenou tak, aby na jednoho odsouzeného připadala ubytovací plocha alespoň 4 m².

(7) Jednopatrová lůžka lze užívat, jen bude-li mezi ložnými plochami dolního a horního lůžka zachována vzdálenost nejméně 80 cm a bude-li na jednoho odsouzeného připadat nejméně 7m³ vzduchu. Horní lůžko musí být opatřeno podložkou, která nepropouští prach.

Vystrojování

§ 18

(1) Odsouzeným se poskytují oděvy a další výstrojní součástky podle ročního období; o nošení sezónních výstrojních součástí rozhoduje ředitel věznice. Odsouzení jsou povinni dbát o jejich čistotu a udržovat je ve stavu způsobilém k řádnému užívání; v opačném případě odpovídají za způsobenou škodu.

(2) Vlastní sportovní oděv a sportovní obuv mohou odsouzení používat pouze při tělovýchovných a sportovních aktivitách **a v průběhu vycházek.**

~~(3) Vlastní oděv a obuv mohou nosit odsouzení:~~

~~a) ve věznici s dozorem a ve věznici pro mladistvé v době návštěv, při účasti na bohoslužbách, a akcích mimo věznici pořádaných v rámci programu zacházení a ve výstupním oddělení v mimopracovní době podle vlastního uvážení,~~

~~b) ve věznici s dohledem v mimopracovní době podle svého uvážení.~~

(3) Vlastní oděv a obuv mohou nosit odsouzení při účasti na akcích mimo věznici pořádaných v rámci programu zacházení a v případech stanovených ve vnitřním řádu věznice.

(4) Všichni odsouzení mohou nosit vlastní spodní prádlo a ponožky.

(5) Vlastní oděvy, obuv, spodní prádlo a ponožky udržují odsouzení v čistotě na vlastní náklady.

~~(6) Za mimopracovní dobu se pro účely nošení vlastního oděvu a obuvi považuje veškerá doba mimo dobu vymezenou v časovém rozvrhu dne pro realizaci aktivit programu zacházení uvedených v § 36 odst. 3 až 6.~~

§ 20

Vycházky

(1) Účelem vycházek je zabezpečit odsouzeným denní pobyt na čerstvém vzduchu a aktivní odpočinek; odsouzení se jich zúčastňují podle vlastního zájmu.

(2) Vycházky se konají ve vycházkových prostorech. Vycházkovým prostorem je vymezený prostor věznice, který může být vybaven stavebně technickým zabezpečením přiměřeným typu věznice **a stupni zabezpečení**.

(3) Čas pro vycházky se vymezí v časovém rozvrhu dne, který je součástí vnitřního řádu.

(4) Nemocní odsouzení konají vycházky se souhlasem ošetřujícího lékaře a podle jeho doporučení.

(5) Vycházka může být omezena nebo zrušena pouze z vážného důvodu na základě rozhodnutí ředitele věznice nebo jím pověřeného zaměstnance Vězeňské služby.

(6) V průběhu vycházek mohou odsouzení sportovat; na vycházce musejí mít oděv a obuv přiměřené povětrnostním podmínkám.

§ 23

Péče o zdraví

(1) Zdravotní služby odsouzenému poskytuje Vězeňská služba ve svých zdravotnických zařízeních a v případě potřeby je zajišťuje ve spolupráci s jinými poskytovateli zdravotních služeb.

(2) Pokud zdravotní stav odsouzeného vyžaduje poskytnutí neodkladné zdravotní péče a není-li možné ji poskytnout ve zdravotnickém zařízení Vězeňské služby, musí být orgánem Vězeňské služby přivolána lékařská pohotovostní služba nebo zdravotnická záchranná služba.

(3) V případě, že lékař poskytovatele lékařské pohotovostní služby nebo zdravotnické záchranné služby nařídí převoz za účelem poskytnutí ambulantní nebo lůžkové péče v nejbližším zdravotnickém zařízení jiného poskytovatele oprávněného potřebné zdravotní služby poskytovat, anebo k hospitalizaci v některém zdravotnickém zařízení lůžkové péče Vězeňské služby, jsou jeho pokyny k provedení tohoto postupu pro orgány Vězeňské služby závazné a musí být splněny neodkladně.

(4) O odmítání stravy odsouzeným musí být neprodleně vyrozuměn lékař, který zdravotní stav odsouzeného soustavně kontroluje a rozhoduje o způsobu dohledu nad jeho zdravotním

stavem, a státní zástupce, který vykonává dozor nad výkonem trestu.

(5) Pro odsouzené v akutní duševní tísní se ve věznici zřizuje ~~krizové oddělení~~ **krizový oddíl**.

(6) Odsouzeného, který vzhledem ke svému duševnímu stavu ohrožuje sebe nebo okolí, lze na základě doporučení lékaře umístit na nezbytně nutnou dobu na zvláštní celu, která je součástí krizového ~~oddělení~~ **oddílu**.

(7) Na základě vlastní žádosti se odsouzený nekuřák umístí vždy odděleně od odsouzených kuřáků.

§ 38

~~(1) Úspěšnost plnění programu zacházení odsouzeného v oblasti cílů, jednotlivých aktivit, pořádku a kázně se vyhodnocuje zpravidla jednou~~

~~a) za měsíc ve věznici pro mladistvé,~~

~~b) za dva měsíce ve věznici s dohledem a dozorem a ve výstupních odděleních věznic s ostrahou a se zvýšenou ostrahou,~~

~~c) za tři měsíce ve věznici s ostrahou,~~

~~d) za šest měsíců ve věznici se zvýšenou ostrahou.~~

(1) Úspěšnost plnění programu zacházení v oblasti cílů, jednotlivých aktivit, pořádku a kázně se vyhodnocuje zpravidla jednou

a) za měsíc ve věznici pro mladistvé,

b) za dva měsíce ve výstupních oddílech věznic s ostrahou a věznic se zvýšenou ostrahou,

c) za tři měsíce ve věznici s ostrahou,

d) za šest měsíců ve věznici se zvýšenou ostrahou.

(2) Odsouzený je prokazatelně seznámen s výsledky vyhodnocení zaměstnanci oddělení výkonu trestu (oddělení výkonu vazby a trestu).

(3) Při vyhodnocení se program zacházení aktualizuje v souladu s mírou a úspěšností jeho plnění. Odsouzený se na aktualizaci programu zacházení podílí. Aktualizací programu zacházení je i změna varianty programu zacházení.

§ 39

(1) Hodnocení úspěšnosti plnění programu zacházení je součástí komplexního hodnocení naplňování účelu výkonu trestu.

(2) Návrh na přeřazení odsouzeného do věznice jiného typu se zpracovává na základě komplexního hodnocení naplňování účelu výkonu trestu. Návrh podá soudu ředitel věznice zpravidla na základě doporučení odborných zaměstnanců.

(3) Odborní zaměstnanci doporučí řediteli věznice podání návrhu na přeřazení odsouzeného ~~do věznice s mírnějším způsobem vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti~~ **do věznice s ostrahou**, pokud je komplexní hodnocení naplňování účelu výkonu trestu odsouzeného kladné a pokud byly vyčerpány možnosti dané věznici při aktualizaci programu zacházení.

(4) Odborní zaměstnanci doporučí řediteli věznice podání návrhu na přearažení odsouzeného do věznice s ~~přísnějším způsobem vnějšního strážení a zajištění bezpečnosti se zvýšenou~~ ostrahou, pokud bylo prokázáno, že

- a) odsouzený odmítá přijmout nebo neplní program zacházení po dobu alespoň tří po sobě jdoucích hodnoticích obdobích, nebo
- b) odsouzený spáchá ve věznici trestný čin nebo zvlášt' závažným způsobem opakovaně neplní povinnosti nebo porušuje zákazy stanovené v § 28 zákona.

(5) Plnění programu zacházení je vedle chování, jednání, postojů ke spáchanému trestnému činu a výkonu trestu jednou z rozhodujících skutečností při zařazování odsouzeného do některé ze ~~tří~~ **dvou** prostupných skupin vnitřní diferenciaci.

(6) Do první prostupné skupiny vnitřní diferenciaci se zařazují odsouzení, kteří ~~převážně~~ aktivně plní program zacházení i své další povinnosti a chovají se a jednají v souladu s vnitřním řádem; **ostatní odsouzení se zařazují do druhé prostupné skupiny vnitřní diferenciaci. Nově přijatí odsouzení se zařadí do druhé prostupné skupiny vnitřní diferenciaci na jedno hodnotící období (§ 38 odst. 1).**

~~(7) Do druhé prostupné skupiny vnitřní diferenciaci se zařazují odsouzení, kteří částečně plní program zacházení a převážně se chovají a jednají v souladu s vnitřním řádem; tato skupina je určena zpravidla jako vstupní pro odsouzené nastupující výkon trestu.~~

- ~~(8) Do třetí prostupné skupiny vnitřní diferenciaci se zařazují odsouzení, kteří převážně~~
- ~~a) odmítají přijmout nebo neplní program zacházení,~~
 - ~~b) neplní své povinnosti,~~
 - ~~c) chovají se a jednají v rozporu s vnitřním řádem.~~

~~(9)~~ (7) Prostupné skupiny vnitřní diferenciaci tvoří ucelený systém pozitivní motivace odsouzených. Ve vnitřním řádu se stanoví podrobnější podmínky vnitřní diferenciaci tak, aby odsouzený mohl být během výkonu trestu na základě změn v přístupu, plnění programu zacházení, plnění povinností a chování a jednání v souladu, či nesouladu s vnitřním řádem ~~postupně~~ zařazován do jednotlivých skupin.

~~(10)~~ (8) O zařazení a o změně zařazení odsouzeného do prostupné skupiny vnitřní diferenciaci rozhoduje ředitel věznice nebo jeho zástupce na základě doporučení odborných zaměstnanců (§ 8 odst. 1), zpravidla při hodnocení programu zacházení.

§ 45

(1) Odsouzené, u nichž lze předpokládat, že toho nezneužijí, lze zařadit do nestřežených pracovních skupin.

(2) Odsouzeným ~~vykonávajícím trest ve věznici s dohledem nebo věznici s dozorem umístěným v oddělení s nízkým nebo středním stupněm zabezpečení věznice s ostrahou~~ může ředitel věznice povolit volný pohyb mimo věznici při plnění pracovních úkolů. K tomu účelu se odsouzeným ~~vydávají propustky~~ **vydá rozhodnutí ředitele věznice o povolení opustit věznici** s vyznačením prostoru, ve kterém se mohou ve stanovené době pohybovat.

§ 46

Vzdělávání odsouzených

(1) Vzdelávání odsouzených je součástí programů zacházení s odsouzenými. Vzdelávání zajišťují zpravidla odloučená pracoviště středního odborného učiliště. Ve věznicích, v nichž nejsou zřízena odloučená pracoviště středního odborného učiliště, zajišťuje vzdelávání odsouzených oddělení výkonu trestu (oddělení výkonu vazby a trestu). Odsouzený musí být ke vzdelávání v konkrétním vzdělávacím programu zdravotně způsobilý.

(2) Při zabezpečování povinné školní docházky mladistvých odsouzených spolupracují orgány Vězeňské služby s příslušnými školami a orgány státní správy a samosprávy ve školství.

(3) Z dokladů o vzdelávání odsouzených nesmí být patrné, že byly získány ve výkonu trestu. Odsouzení, kteří nedokončí studium v době výkonu trestu, mají právo studium dokončit v příslušné škole.

(4) Odsouzeným, ~~vykonávajícím trest ve věznici s dohledem, věznici s dozorem umístěným v oddělení s nízkým nebo středním stupněm zabezpečení věznice s ostrahou~~ nebo věznici pro mladistvé, může ředitel věznice povolit volný pohyb mimo věznici k docházce do školy.

(5) Odsouzeným zařazeným do některé z forem vzdelávání věznice vytvářejí vhodné podmínky pro studium, a to jak prostorové, tak organizační.

~~§ 49~~

~~Zajišťování vnější bezpečnosti v místech výkonu trestu~~

~~(1) Ve věznici s dohledem a věznici s dozorem, s výjimkou oddělení zřízených ve věznicích pro mladistvé, věznicích s ostrahou, věznicích se zvýšenou ostrahou (§ 8 odst. 3 zákona) nebo ve vazebních věznicích, nejsou užívány speciální stavebně technické prostředky ani ozbrojené stráže k zabránění útěku odsouzených. Kontrolou a dohledem nad činností odsouzených jsou pověřeni vychovatelé a ve věznici s dozorem též dozorcí.~~

~~(2) Ve věznici pro mladistvé, věznici s ostrahou a věznici se zvýšenou ostrahou jsou používány speciální stavebně technické prostředky a ozbrojené stráže k zabránění útěku odsouzených.~~

§ 49

Zajišťování vnější bezpečnosti v místech výkonu trestu

(1) V oddělení s nízkým stupněm zabezpečení a v oddělení se středním stupněm zabezpečení věznice s ostrahou s výjimkou oddělení zřízených ve věznicích pro mladistvé, ve věznicích s ostrahou s vysokým stupněm zabezpečení, ve věznicích se zvýšenou ostrahou nebo ve vazebních věznicích nejsou užívány ozbrojené stráže k zabránění útěku odsouzených.

(2) Ve věznici pro mladistvé, v oddělení s vysokým stupněm zabezpečení věznice s ostrahou a ve věznici se zvýšenou ostrahou jsou užívány ozbrojené stráže k zabránění útěku odsouzených.

§ 51

Zajišťování vnitřní bezpečnosti ~~ve věznici s dohledem~~ **v oddělení s nízkým stupněm
zabezpečení věznice s ostrahou**

(1) V určených prostorách věznice se pohybují odsouzení ~~bez omezení zpravidla bez dohledu zaměstnance Vězeňské služby.~~

(2) Odsouzení pracují zpravidla na pracovištích mimo věznici, dohled nad jejich pracovní činností provádí vychovatel minimálně jedenkrát týdně.

(3) V mimopracovní době se odsouzeným umožňuje volný pohyb mimo věznici, a to k účasti na akcích kulturně výchovných a osvětových, sportovních, bohoslužbách a k návštěvám zdravotnických, rehabilitačních a obdobných zařízení, na základě povolení ředitele věznice, který rozhodne, zda budou doprovázeni zaměstnancem Vězeňské služby.

(4) K účelu uvedenému v odstavcích 2 a 3 se odsouzeným ~~vydávají propustky~~ **vydá rozhodnutí ředitele věznice o povolení opustit věznici** s vyznačením prostoru, ve kterém se mohou pohybovat ve stanovené době.

(5) Návštěvy odsouzených se uskutečňují zpravidla ~~bez~~ **za** dohledu zaměstnance Vězeňské služby. V souvislosti s návštěvou může ředitel věznice ~~jednou za dva týdny~~ povolit odsouzenému dočasně opustit věznici nejdéle na dobu 24 hodin; o povolení dočasného opuštění věznice se odsouzenému vydá potvrzení na předepsaném tiskopisu, ze kterého je zřejmé, kde a po jakou dobu se může zdržovat.

§ 52

Zajišťování vnitřní bezpečnosti ~~ve věznici s dozorem~~ **v oddělení se středním stupněm
zabezpečení věznice s ostrahou**

(1) V prostorách věznice se odsouzení pohybují zpravidla organizovaně pod dohledem zaměstnance Vězeňské služby.

(2) Odsouzeným, u nichž lze předpokládat, že toho nezneužijí, může ředitel věznice povolit volný pohyb uvnitř věznice.

(3) Odsouzení pracují zpravidla na nestřežených pracovištích mimo věznici, dohled nad jejich pracovní činností provádí ředitelem věznice určený zaměstnanec Vězeňské služby nejméně jedenkrát za hodinu.

(4) Odsouzeným, u nichž lze předpokládat, že toho nezneužijí, může ředitel věznice povolit volný pohyb mimo věznici při plnění pracovních úkolů; dohled nad jejich pracovní činností provádí ředitelem věznice určený zaměstnanec Vězeňské služby nejméně jedenkrát týdně.

(5) Odsouzeným, u nichž lze předpokládat, že toho nezneužijí, může ředitel věznice povolit volný pohyb mimo věznici k návštěvám zdravotnických, rehabilitačních a obdobných zařízení. Ředitel věznice rozhodne, zda budou doprovázeni zaměstnancem Vězeňské služby.

(6) V mimopracovní době lze organizovat též akce mimo věznici; nejedná-li se o akce výhradně pro odsouzené uvedené v odstavci 4, účastní se jich vždy zaměstnanec Vězeňské služby.

(7) K účelům uvedeným v odstavcích 4, 5 a 6 se odsouzeným ~~vydávají propustky~~ **vydá rozhodnutí ředitele věznice o povolení opustit věznici** s vyznačením prostoru, ve kterém se mohou pohybovat ve stanovené době.

(8) Návštěvy odsouzených se uskutečňují zpravidla ~~bez~~ **za** dohledu zaměstnance Vězeňské služby. V souvislosti s návštěvou může ředitel věznice ~~jednou za měsíc~~ povolit odsouzenému dočasně opustit věznici nejdéle na dobu 24 hodin; o povolení dočasného opuštění věznice se odsouzenému vydá potvrzení na předepsaném tiskopisu, ze kterého je zřejmé, kde a po jakou dobu se může zdržovat.

§ 53

Zajišťování vnitřní bezpečnosti ~~ve věznici~~ **v oddělení s vysokým stupněm zabezpečení věznice** s ostrahou

(1) V prostorách věznice se odsouzení pohybují **zpravidla** organizovaně pod dohledem zaměstnance Vězeňské služby.

(2) Odsouzeným, u nichž lze předpokládat, že toho nezneužijí, může ředitel věznice výjimečně povolit volný pohyb v prostorách věznice při plnění pracovních úkolů.

(3) Odsouzení pracují zpravidla na pracovištích uvnitř věznice nebo na střežených pracovištích mimo věznici.

(4) Odsouzení, u nichž lze předpokládat, že toho nezneužijí, mohou být zaměstnáni na nestřežených pracovištích mimo věznici.

(5) Dohled nad pracovní činností odsouzených provádí ředitelem věznice určený zaměstnanec Vězeňské služby nejméně jedenkrát za 45 minut.

(6) Pro odsouzené uvedené v odstavci 4 a odsouzené zařazené ve výstupním ~~oddělení~~ **oddílu** lze organizovat též akce mimo věznici, kterých se vždy účastní zaměstnanec Vězeňské služby.

(7) Návštěvy odsouzených se uskutečňují zpravidla ~~za~~ **za** dohledu zaměstnance Vězeňské služby. V souvislosti s návštěvou může odsouzeným uvedeným v odstavci 6 ředitel věznice ~~jednou za dva měsíce~~ povolit dočasně opustit věznici nejdéle na dobu 24 hodin; o povolení dočasného opuštění věznice se odsouzenému vydá ~~potvrzení na předepsaném tiskopisu~~ **rozhodnutí ředitele věznice o povolení opustit věznici**, ze kterého je zřejmé, kde a po jakou dobu se může zdržovat.

§ 63

(1) ~~Uzavřené oddělení je zřízeno~~ **Uzavřený oddíl je zřízen** ve vyčleněném prostoru věznice, odděleném od místností, ve kterých jsou odsouzení ubytováni. Prostory uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** musejí vyhovovat příslušným hygienickým předpisům. V uzavřeném ~~oddělení~~ **oddílu** není dovoleno mít u sebe bateriový radiopřijímač.

(2) Odsouzený, kterému byl uložen kázeňský trest umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení, nastupuje výkon tohoto kázeňského trestu v pracovních dnech ihned po skončení pracovní doby, případně jiných aktivit programu zacházení a setrvává v něm i ve dnech pracovního volna a pracovního klidu. Při nástupu do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** se u odsouzeného provede osobní prohlídka.

(3) Během výkonu kázeňského trestu umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení má odsouzený právo se zúčastnit vycházek v rozsahu jedné hodiny denně, jestliže pracuje v uzavřené místnosti.

Odsouzenému se umožní účast na vzdělávacích a speciálních výchovných aktivitách vyplývajících z jeho programu zacházení.

§ 64

Při nástupu kázeňského trestu celodenního umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** se u odsouzeného provede osobní prohlídka. Návštěvy se provádějí odděleně od ostatních návštěv, za přímého dozoru příslušníka Vězeňské služby, zpravidla v místnosti, ve které je návštěvník od odsouzeného oddělen dělicí přepážkou. Obdrží-li odsouzený balíček, na který má nárok, vydá se mu až po skončení tohoto kázeňského trestu. Odsouzený má právo zúčastnit se vycházek v rozsahu jedné hodiny denně. Do cely může být umístěn sám pouze v případě, jsou-li pro to vážné důvody bezpečnostní nebo nejsou-li ve výkonu tohoto kázeňského trestu současně alespoň dva odsouzení. Odsouzenému se umožní účast na činnosti terapeutické nebo poradenské skupiny, do které je zařazen.

§ 66

(1) Výkon kázeňského trestu umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení, celodenního umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** a umístění do samovazby se odloží nebo přeruší vždy po dobu přemístění mimo věznici, výkonu uloženého přísnějšího kázeňského trestu za nově spáchaný kázeňský přestupek nebo stanoví-li tak na základě zjištěného zdravotního stavu lékař.

(2) Pomine-li důvod, pro který byl výkon kázeňského trestu odložen nebo přerušen, odsouzený kázeňský trest nebo jeho zbytek vykoná, a to popřípadě i v jiné věznici.

§ 72

(1) Věznice zabezpečí po dohodě s pověřenými osobami vhodné prostory a podmínky pro bohoslužby a poskytování individuální duchovní služby.

(2) Se souhlasem příslušného lékaře je pověřená osoba oprávněna navštěvovat odsouzené umístěné na lůžkových částech zdravotnických zařízení Vězeňské služby; souhlasu není třeba, je-li ohrožen život odsouzeného.

(3) Odsouzenému, který vykonává kázeňský trest umístění do uzavřeného ~~oddělení~~ **oddílu** nebo samovazby, se na jeho žádost umožní individuální duchovní služba.

§ 84

(1) Základní skupiny vnitřní diferenciaci mladistvých odsouzených se ~~zpravidla~~ **člení na tři dvě** prostupné skupiny. Do těchto skupin jsou mladiství odsouzení zařazováni na základě svého chování, jednání, postoje ke spáchanému provinění a výkonu trestního opatření.

(2) Do první prostupné skupiny se zařazují odsouzení, kteří převážně aktivně plní program zacházení i své další povinnosti a chovají se a jednají v souladu s vnitřním řádem; **ostatní odsouzení se zařazují do druhé prostupné skupiny vnitřní diferenciaci. Nově přijatí odsouzení se zařadí do druhé prostupné skupiny vnitřní diferenciaci na jedno hodnotící období (§ 38 odst. 1).**

~~(3) Do druhé prostupné skupiny se zařazují odsouzení s nevyjasněným a kolísavým~~

~~postojem a přístupem k programu zacházení a svým povinnostem.~~

~~(4) Do třetí prostupné skupiny se zařazují odsouzení, kteří převážně~~

~~a) odmítají přijmout nebo neplní program zacházení,~~

~~b) neplní své povinnosti,~~

~~c) chovají se a jednají v rozporu s vnitřním řádem.~~

~~(5)~~ **(3)** O zařazení a změně zařazení mladistvého do prostupné skupiny rozhoduje vedoucí oddělení výkonu trestu (oddělení výkonu vazby a trestu) na návrh speciálního pedagoga, zpravidla při zpracování a hodnocení plnění programu zacházení s mladistvým odsouzeným.

§ 85

(1) Základní diferenciační skupiny se liší obsahem a způsobem zacházení odpovídajícím potřebám žádoucí změny osobnosti mladistvého. Vzdělávání a vhodná forma sociálního výcviku je součástí programů zacházení s odsouzenými ve všech čtyřech základních diferenciačních skupinách.

(2) Prostupné skupiny vnitřní diferenciacce tvoří ucelený systém pozitivní motivace mladistvých odsouzených. Ve vnitřním řádu se stanoví podrobnější podmínky vnitřní diferenciacce tak, aby odsouzený měl během výkonu trestního opatření možnost být na základě posunu v přístupu, plnění programu zacházení, plnění povinností a chování a jednání v souladu či nesouladu s vnitřním řádem ~~postupně~~ zařazován do jednotlivých skupin.

§ 90

(1) Při úpravě zevnějšku odsouzených žen se umožňuje používání vlastních kosmetických přípravků. Úprava vlasů se neomezuje, k tomu účelu mohou odsouzené ženy mít u sebe vlastní potřebné pomůcky.

~~(2) Vlastní oděv a obuv mohou nosit odsouzené ženy ve věznici s dohledem a ve věznici s dozorem v mimopracovní době podle svého uvážení, ve věznici pro mladistvé, ve věznici s ostrahou a ve věznici se zvýšenou ostrahou v době návštěv.~~

(2) Vlastní oděv a obuv mohou nosit odsouzené ženy v době návštěv a v případech stanovených ve vnitřním řádu věznice.

§ 91

Výkon trestu u matek nezletilých dětí

(1) Při rozhodování o povolení mít u sebe a starat se o své nezletilé dítě přihlíží ředitel věznice k tomu, zda matka o toto dítě nebo jiné své děti předtím, než byla odsouzena, řádně pečovala, zda má dostatek vlastních prostředků, aby o dítě mohla řádně pečovat, a k tomu, zda má možnost se o dítě starat po propuštění z výkonu trestu.

(2) Matka, které bylo povoleno mít u sebe a starat se o své nezletilé dítě, o dítě celodenně pečuje. Celodenní péče zahrnuje zejména péči o jeho zdraví a o jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, včetně přípravy stravy, zajištění hygieny, praní, žehlení, úklidu a aktivního trávení času s dítětem formou vycházek, her, výtvarných, hudebních a sportovních činností odpovídajících věku dítěte.

(3) Zdravotní péči dítěti, o které matka pečuje ve věznici, zajišťuje Vězeňská služba zpravidla na základě smlouvy s poskytovatelem oprávněným k poskytování zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost nebo v oboru dětské lékařství.

(4) Matky, kterým bylo povoleno, aby ve výkonu trestu měly u sebe a staraly se o své děti, mohou nosit vhodný vlastní oděv a obuv podle svého uvážení.

(5) Pro matky, kterým bylo povoleno, aby ve výkonu trestu měly u sebe a staraly se o své děti, lze organizovat též akce mimo věznici, nejedná-li se o akce výhradně pro odsouzené, kterým může v souvislosti s návštěvou ředitel věznice povolit dočasně opustit věznici; účastní se jich vždy zaměstnanec Vězeňské služby.

(6) Matka zajišťuje veškeré potřeby pro dítě z vlastních prostředků.

(7) Každá matka má dítě u sebe v samostatné ložnici, v níž je pro dítě postel s matrací, přebalovací stůl, skříň na dětské prádlo a kosmetiku, ohrádka a umyvadlo.

(8) V případě, že se matka z důvodu nemoci, nebo z jiného závažného důvodu nemůže o dítě starat, převezme ~~přechodně~~ **na nezbytně nutnou dobu** péči o dítě ředitelem věznice určený zaměstnanec. Při vzájemném předávání je dítě vždy prohlédnuto lékařem poskytovatele zdravotních služeb uvedeného v odstavci 3.

(9) V případě pobytu matky mimo věznici, ve které je ~~zřízeno oddělení~~ **zřízen oddíl** pro matky nezletilých dětí, se péče o dítě řeší prostřednictvím orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

§ 92

Odsouzení trvale pracovně nezařaditelní vykonávají trest zásadně ve specializovaných ~~odděleních~~ **oddílech** věznic zřízených generálním ředitelem Vězeňské služby.

§ 93

~~(1) Způsob zajišťování pořádku a bezpečnosti stanovený pro základní typ věznice, do které byli odsouzení uvedeni v § 69 odst. 1 zákona zařazení, zůstává nedotčen.~~

(1) Způsob zajišťování pořádku a bezpečnosti stanovený pro základní typ věznice a stupeň zabezpečení oddělení věznice s ostrahou, do kterého byli odsouzení uvedeni v § 69 odst. 1 zákona umístění, zůstává nedotčen.

(2) Při výkonu trestu odsouzených trvale pracovně nezařaditelných se uplatňují následující zásady:

- a) jsou-li ve specializovaném ~~oddělení~~ **oddílu** umístění odsouzení zařazení do různých základních typů věznice **a stupňů zabezpečení oddělení věznice s ostrahou**, musí být ubytováni odděleně podle základních typů věznice **a stupňů zabezpečení oddělení věznice s ostrahou** tak, aby méně narušení odsouzení vykonávali trest odděleně od více narušených,
- b) do cel a ložnic se odsouzení umísťují s přihlédnutím k jejich zdravotnímu stavu na základě doporučení ošetřujícího lékaře, přičemž nekuřáci musí být na vlastní žádost vždy ubytováni odděleně od kuřáků,
- c) na návrh ošetřujícího lékaře nebo na vlastní žádost a se souhlasem tohoto lékaře mohou vykonávat vhodnou pracovní terapii uvnitř věznice, výjimečně i mimo věznici,

- d) prověrka početního stavu se provádí přímo na celách a ložnicích,
- e) podle indikace lékaře se poskytuje nebo zajišťuje léčebně rehabilitační péče,
- f) věznice nabízí odsouzeným účast na vhodných kulturně výchovných a zájmových aktivitách.

§ 94

(1) Odsouzení s poruchami duševními a s poruchami chování mohou vykonávat trest ve specializovaných ~~odděleních~~ **oddílech** věznic zřízených generálním ředitelem Vězeňské služby pouze na základě doporučení psychologa či psychiatra.

~~(2) Způsob zajištění pořádku a bezpečnosti stanovený pro základní typ věznice, do které byli odsouzení uvedeni v § 70 zákona zařazení, zůstává nedotčen.~~

(2) Způsob zajištění pořádku a bezpečnosti stanovený pro základní typ věznice a stupeň zabezpečení věznice s ostrahou, do kterého byli odsouzení uvedeni v § 70 zákona umístění, zůstává nedotčen.

(3) Specializované ~~oddělení~~ **oddíly** nelze zřizovat jako ~~oddělení~~ **oddíly** pro společný výkon trestu odsouzených zařazených do různých základních typů věznice **a stupňů zabezpečení věznice s ostrahou.**

§ 100a

(1) Velmi nebezpečný odsouzený se neumísť do ~~oddělení~~ **oddílu** se zesíleným stavebně technickým zabezpečením zejména po dobu jeho eskorty či hospitalizace ve zdravotnickém zařízení Vězeňské služby, anebo jde-li o osobu, u které je zřejmé, že neohrozí bezpečnost jiných osob.

(2) U velmi nebezpečného odsouzeného je obsahem programu zacházení dle § 41 zákona také působení na dosažení postojových změn, snaha o jejich úspěšné přizpůsobení výkonu trestu a odstranění obtíží, které byly příčinou jeho umístění do ~~oddělení~~ **oddílu** se zesíleným stavebně technickým zabezpečením, a jeho opětovné ubytování v běžném ~~oddělení~~ **oddílu**. U této osoby jsou používány takové formy a metody zacházení, které spolu s režimovými a preventivními opatřeními snižují nežádoucí projevy chování tohoto odsouzeného vedoucí k maření účelu výkonu trestu.

(3) Hlavním obsahem komplexního působení na velmi nebezpečného odsouzeného je jeho aktivní zapojení nejméně do jedné speciálně výchovné aktivity. Ta je pro tuto osobu závazná. Míra a kvalita aktivního zapojení je jedním z podstatných hodnotících kritérií pro vyřazení velmi nebezpečného odsouzeného z ~~oddělení~~ **oddílu** se zesíleným stavebně technickým zabezpečením.